

Аналітичний звіт
за результатами національного
соціологічного опитування

УЯВЛЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА СТАЛОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Публікацію підготовлено в рамках реалізації проекту «Підтримка Парламенту України з питань сталої енергетики та охорони довкілля», що впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки Швеції.

Цей звіт підсумовує результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології серед населення України з метою дослідити екологічну обізнаність громадян та їх ставлення до питань охорони довкілля та сталої енергетики. Польовий етап опитування здійснювався Київським міжнародним інститутом соціології у листопаді – грудні 2018 року.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам/авторкам та упорядникам/упорядницям цього видання і не обов'язково відображають погляди Уряду Швеції, Посольства Швеції в Україні чи Програми розвитку ООН в Україні. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори/авторки та упорядники/упорядниці публікації.

Фото: depositphotos.com

Матеріал, наведений у цьому дослідженні, є об'єктом авторського права. Оскільки ПРООН вітає поширення своїх знань, цю публікацію можна відтворювати, повністю або частково, в некомерційних цілях і за умови наведення повного посилання на неї. Карти, графічні зображення тощо слугують як ілюстрації та не обов'язково відображають позицію ПРООН, інших агенцій ООН, Уряду Швеції чи Посольства Швеції в Україні щодо правового статусу жодної країни або території чи делімітації кордонів.

Програма розвитку ООН в Україні

Кловський узвіз, 1. Київ 01021, Україна

Тел.: +380 (44) 253-9363

www.ua.undp.org

ЗМІСТ

4	ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ І ТАБЛИЦЬ
7	КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ
8	МЕТОДОЛОГІЯ
11	РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ
11	Уявлення щодо проблем, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні
18	Уявлення щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорони довкілля
21	Ставлення громадян до охорони довкілля і економічного розвитку
25	Погляди щодо ролі держави в охороні довкілля
32	Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України
37	Погляди щодо ролі чітких положень з питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів
41	Рівень особистої готовності діяти, керуючись екологічними міркуваннями
51	Уявлення щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань
55	Уявлення щодо основних бар'єрів для реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища
60	ДОДАТКИ
60	Додаток 1. Таблиці одномірного розподілу

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ І ТАБЛИЦЬ

Рис. 1	Рейтинг проблем, яким на думку громадян України, має приділятися найбільше уваги на національному рівні
Рис. 2	Уявлення громадян України щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля
Рис. 3	Уявлення окремих категорій респондентів щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Рис. 4	Ставлення населення до питань охорони довкілля і економічного розвитку
Рис. 5	Ставлення окремих категорій респондентів до питань охорони довкілля і економічного розвитку (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Рис. 6	Погляди населення щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля
Рис. 7	Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – відмінності в освітній групі
Рис. 8	Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – відмінності в залежності від регіону
Рис. 9	Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – відмінності в залежності від типу населеного пункту
Рис. 10	Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України
Рис. 11	Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України – відмінності в залежності від регіону.
Рис. 12	Погляди населення щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів
Рис. 13	Погляди окремих категорій респондентів щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Рис. 14	Рівень особистої готовності громадян діяти, керуючись екологічними міркуваннями
Рис. 15	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – відмінності в залежності від статі

Рис. 16	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – відмінності в залежності від освіти
Рис. 17	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – відмінності в залежності від регіону
Рис. 18	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – відмінності в залежності від типу населеного пункту
Рис. 19	Уявлення громадян щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань
Рис. 20	Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань – відмінності в залежності від регіону
Рис. 21	Уявлення щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів
Рис. 22	Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів – відмінності в залежності від регіону
Таблиця 1	Уявлення окремих категорій респондентів щодо проблем, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 2	Уявлення окремих категорій респондентів щодо проблем, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Таблиця 3	Соціально-демографічний портрет респондентів, які пріоритезують проблеми охорони довкілля та сталої енергетики
Таблиця 4	Уявлення окремих категорій респондентів щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 5	Ставлення окремих категорій респондентів до питань охорони довкілля і економічного розвитку (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)

Таблиця 6	Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 7	Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Таблиця 8	Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 9	Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Таблиця 10	Погляди окремих категорій респондентів щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 11	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 12	Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Таблиця 13	Соціально-демографічний портрет респондентів, які вживають чи готові вживати окремі природозахисні заходи
Таблиця 14	Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 15	Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)
Таблиця 16	Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи)
Таблиця 17	Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)

КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проводилося	Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Програми розвитку ООН в Україні
У перебігу дослідження вивчалися	думки дорослих жителів України (у віці 18 років і старше) щодо питань охорони довкілля та ощадливого використання енергоресурсів
Опитування проводилося	в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України, окрім автономної республіки Крим. У Донецькій і Луганській областях опитування проводилися тільки на територіях, що контролюються Україною
Польовий етап тривав	з 30 листопада по 14 грудня 2018 року
В результаті польового етапу	було зібрано 2034 анкети
Вибірка репрезентативна	для дорослого населення, яке постійно проживає на території України, не проходить військову службу і не перебуває у в'язницях або медичних закладах (лікарнях, медичних інтернатах)
Статистична похибка вибірки (з імовірністю 0.95 і за дизайн-ефекту 1.5) не перевищує:	3,3% для показників, близьких до 50%; 2,8% для показників, близьких до 25 або 75%; 2,0% для показників, близьких до 12 або 88%; 1,4% для показників, близьких до 5 або 95%; 0,7% для показників, близьких до 1 або 99%
Аналіз здійснювався в 4 макрорегіонах:	Західний регіон: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області; Центральний регіон: м. Київ, Київська, Вінницька, Житомирська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Черкаська, Чернігівська області; Південний регіон: Дніпропетровська, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська області; Східний регіон: Харківська, Донецька, Луганська область (без тимчасово окупованих територій)

МЕТОДОЛОГІЯ

Дослідження проводилося Київським міжнародним інститутом соціології у листопаді - грудні 2018 року. У перебігу дослідження вивчалися думки дорослих жителів України (у віці 18 років і старше). Основні етапи дослідження включали розробку анкети та супровідного інструментарію, розробку вибірки, проведення інтерв'ю з респондентами, контроль якості виконаної роботи, введення та перевірку даних на логічні помилки, підготовку остаточного масиву даних, таблиць одновимірних розподілів.

Для проведення опитування була розроблена стратифікована, чотириступенева випадкова вибірка, випадкова на кожному ступені. Вибірка репрезентативна для дорослого населення, яке постійно проживає на території України, не проходить військову службу і не перебуває у в'язницях або медичних закладах (лікарнях, медичних інтернатах). Спочатку населення України було стратифіковане за регіонами (24 області та м. Київ), далі населення кожного регіону додатково стратифікувалося на міське (міста і селища міського типу) і сільське населення (за винятком м. Києва, де населення суцільно міське). Тобто, у цілому, населення України було поділене на 49 страт. Для кожної страти пропорційно до чисельності дорослого населення визначалося, скільки інтерв'ю в ній має бути проведено, а також скільки населених пунктів, де буде проводитися опитування, має припадати на неї.

Після стратифікації проводився відбір конкретних точок, де мали працювати інтерв'юери. На першому етапі в межах кожної страти відбиралися населені пункти. Міські населені пункти відбиралися з імовірністю, пропорційною до чисельності дорослого населення в населеному пункті. В межах страт сільського населення спочатку відбиралися райони (з імовірністю, пропорційною до чисельності дорослого сільського населення в районі), а в межах уже відбраного району випадковим чином відбиралися села. На другому етапі в межах кожного населеного пункту відбиралися виборчі дільниці. На третьому етапі для кожної виборчої дільниці відбиралася початкова адреса – вулиця, номер будинку та, у випадку багатоповерхових будинків, номер квартири, з якої інтерв'юери розпочинали опитування. На четвертому етапі відбувався відбір і опитування респондентів методом модифікованої маршрутної вибірки.

Дослідження проводилося з 20 листопада по 17 грудня 2018 року. Польовий етап тривав з 30 листопада по 14 грудня 2018 року. Загалом в рамках дослідження було опитано 2034 респондента, які проживають у 110 населених пунктах у всіх областях України, окрім автономної республіки Крим. У Донецькій і Луганській областях опитування проводилися тільки на територіях, що контролюються Україною.

Статистична похибка вибірки (з імовірністю 0.95 і за дизайн-ефекту 1.5) не перевищує:

- 3.3% для показників, близьких до 50%,
- 2.8% для показників, близьких до 25 або 75%,
- 2.0% для показників, близьких до 12 або 88%,
- 1.4% для показників, близьких до 5 або 95%,
- 0.7% для показників, близьких до 1 або 99%.

УЯВЛЕННЯ ЩОДО ПРОБЛЕМ, ЯКИМ МАЄ ПРИДІЛЯТИСЯ НАЙБІЛЬШЕ УВАГИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

На думку населення, найбільш актуальними проблемами в Україні на сьогоднішній день є питання рівня життя, охорони здоров'я, подолання корупції та безробіття. Так підвищення соціальних стандартів серед трійки найбільш актуальних проблем назвали 57,1% опитаних, в тому числі 31,3% – у якості першої за важливістю (середнє місце за важливістю – 3,9 із 12). Підвищення якості медичного обслуговування серед трьох найбільш актуальних питань обрали 52,3%, в тому числі 14,5% – першою за важливістю (середнє місце – 3,9). Боротьбу з корупцією серед трьох найважливіших обрали 50,8%, першочерговою – 19,0% (середнє місце – 4,0). Зменшення безробіття є однією із трьох найбільш пріоритетних задач на думку 46,3% населення, першочерговою – 16,5% (середнє місце – 4,7).

Наступними за актуальністю є покращення якості освіти, боротьба зі злочинністю, підтримка малого і середнього бізнесу та підтримка обороноздатності. Загалом, покращення якості освіти та розвиток науки до трійки найважливіших віднесли 21,4% опитаних, в тому числі 3,7% вважають це питання першочерговим (середнє місце за важливістю – 6,0). Приблизно стільки ж серед трійки пріоритетних задач назвали боротьбу зі злочинністю (19,2%, в тому числі 2,8% – першочерговою важлива, середнє місце за важливістю – 6,9). Підтримку малого і середнього бізнесу серед трійки найбільш пріоритетних питань назвали 17,8% опитаних (4,4% – на першому місці, середнє місце за важливістю – 6,9), і стільки ж серед першочергових пріоритетів назвали підвищення обороноздатності (15,7% назвали це питання серед трьох першочергових, в тому числі 4,2% – першочерговим; середнє місце за важливістю – 7,0).

Питання охорони довкілля, ефективного споживання енергоресурсів, енергетичної безпеки видаються менш актуальними порівняно із попередніми питаннями. Вирішення екологічних проблем в середньому має 7,5 місце за важливістю (серед трійки найважливіших назвали 8,5%, в тому числі 1,1% – на першому місці), підвищення ефективності споживання енергоресурсів в Україні – 8,2 місце за важливістю (4,4% назвали серед трьох найважливіших, 0,8% – на першому місці), зміцнення енергетичної безпеки – 9,3 місце за важливістю (3,6% назвали серед трьох найважливіших, 0,7% – на першому місці).

Найменш актуальним, на думку населення, є питання гендерної рівності: забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок в середньому має 10,5 місце за важливістю (2,9% назвали серед трьох найважливіших, 1,0% – на першому місці).

Рейтинг проблем, яким на думку громадян України, має приділятися найбільше уваги на національному рівні, %

РИС. 1

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання варіанту серед перших трьох за важливістю серед усіх опитаних.

Уявлення про актуальність тих чи інших проблем дещо залежать від статі, віку та освіти. Зокрема, серед жінок дещо більше тих, хто вважає, що на національному рівні найбільше уваги має приділятися насамперед охороні здоров'я (на перше місце поставили 16,9% серед жінок, 11,6% серед чоловіків), натомість серед чоловіків більший відсоток тих, хто на перше місце поставив питання боротьби з корупцією (16,7% серед жінок, 21,9% серед чоловіків). Хоча загальний порядок пріоритетності різних питань серед чоловіків і жінок здебільшого збігається: на першому місці за актуальністю є підвищення соціальних стандартів, вдосконалення системи соціального захисту, після чого ідуть питання охорони здоров'я, зменшення безробіття та боротьба із корупцією.

За віком, підвищення соціальних стандартів дещо актуальніше для людей старше 55 років (на перше місце поставили 27,9% серед людей у віці від 18 до 54 років, та 37,4% серед людей віком 55 років і старше, натомість боротьбу із корупцією дещо частіше на перше місце ставлять люди до 55 років, аніж старші (на перше місце поставили 20,9% серед людей до 54 років, та 15,6% серед людей старше 55 років) проте порядок пріоритетності різних питань у різних вікових групах практично однаковий. Проблема зменшення безробіття найбільш актуальна для людей із повною загальною середньою освітою (на перше місце поставили 20,6%), хоча в іншому різниці залежно від освіти немає.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо проблем, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні (особливості в залежності від статі, віку та освітньої групи), %

ТАБЛИЦЯ 1

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Підвищення соціальних стандартів, вдосконалення системи соціального захисту	29.4	32.8	21.7	28.0	28.6	30.9	36.2	38.2	38.7	32.3	31.1	29.5
Боротьба з корупцією	21.9	16.7	19.0	20.8	21.1	22.0	17.1	14.4	17.1	15.5	19.9	20.5
Зменшення безробіття	16.7	16.4	18.7	18.9	17.2	19.9	13.3	11.9	8.5	20.6	17.3	14.5
Охорона здоров'я, підвищення якості медичного обслуговування	11.6	16.9	13.7	11.8	11.0	11.5	17.9	20.5	17.6	15.0	14.2	14.1
Підтримка малого і середнього бізнесу	5.3	3.7	6.0	5.2	3.7	3.7	4.2	4.2	2.2	3.7	4.3	5.4
Підвищення обороноздатності	4.8	3.7	5.9	3.9	5.2	3.7	2.8	4.4	5.1	5.2	3.7	4.0
Покращення якості освіти, розвиток науки та інновацій	4.4	3.1	8.2	4.2	3.2	2.9	2.8	2.4	3.9	2.6	3.8	4.2
Боротьба зі злочинністю	2.4	3.1	2.0	3.7	4.2	3.2	1.6	1.7	2.3	2.6	2.3	3.5
Вирішення екологічних проблем, охорона довкілля	0.9	1.2	1.5	0.4	1.3	0.3	1.1	2.0	2.9	0.4	1.5	0.8
Забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок	1.0	1.1	2.2	0.9	0.7	1.0	2.2	0.0	1.8	1.3	0.6	1.1
Підвищення ефективності споживання енергоресурсів в Україні	1.0	0.7	0.6	1.4	2.0	0.5	0.2	0.3	0.0	0.6	0.9	1.1
Зміцнення енергетичної безпеки	0.7	0.7	0.6	1.0	1.6	0.4	0.6	0.0	0.0	0.3	0.5	1.3
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання варіанту у якості першого за важливістю серед усіх опитаних.

За макрорегіонами, питання підвищення соціальних стандартів найбільш актуальне для жителів південних областей (на перше місце поставили 43,8%), натомість у західних найвищий відсоток тих, хто на перше місце поставив боротьбу із корупцією (26,9%, причому за частотою згадок на

першому місці ця проблема виходить на перше місце в регіоні). Питання покращення якості освіти трохи більше актуальне в центральному макрорегіоні (на перше місце поставили 7,3%) та східних областях (4,4% поставили на перше місце), ніж на заході (1,4%) та сході (0,4%).

За типом населеного пункту, уявлення про першочерговість питань не відрізняються (різниця – в межах статистичної похибки).

Уявлення окремих категорій респондентів щодо проблем, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту), %

ТАБЛИЦЯ 2

	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Підвищення соціальних стандартів, вдосконалення системи соціального захисту	25.9	25.6	43.8	33.3	31.1	31.6
Боротьба з корупцією	26.9	18.4	13.8	14.4	20.0	17.2
Зменшення безробіття	17.2	15.8	14.8	20.4	15.5	18.5
Охорона здоров'я, підвищення якості медичного обслуговування	13.2	16.6	13.4	13.6	13.9	15.7
Підтримка малого і середнього бізнесу	3.9	5.1	3.0	6.3	4.3	4.6
Підвищення обороноздатності	6.0	3.5	4.2	2.4	4.7	3.3
Покращення якості освіти, розвитку науки та інновацій	1.4	7.3	0.8	4.4	4.2	2.5
Боротьба зі злочинністю	2.7	2.8	3.2	2.3	2.7	2.9
Вирішення екологічних проблем, охорона довкілля	0.9	1.7	0.7	0.4	0.9	1.4
Забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок	0.9	0.9	0.6	2.3	1.0	1.0
Підвищення ефективності споживання енергоресурсів в Україні	0.5	1.5	0.8	0.0	1.0	0.5
Зміцнення енергетичної безпеки	0.6	0.8	0.8	0.3	0.7	0.7
Разом	100	100	100	100	100	100

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання варіанту у якості першого за важливістю серед усіх опитаних.

Нижче наведено соціально-демографічний портрет респондентів, які обрали певні проблеми серед перших трьох за важливістю питань, яким має приділятися найбільше уваги на національному рівні.

ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ, ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Питання охорони довкілля серед трійки найбільш пріоритетних назвали 8,5% опитаних (174 респонденти). Серед них 54% – це жінки, 46% – чоловіки. За віком, в цій категорії трохи більше представників старших вікових категорій, хоча віковий склад доволі широкий: 9% – це молодь віком від 18 до 24 років, 17% – люди віком від 25 до 34 років, 21% – від 35 до 44 років, 13% – від 45 до 54 років, 18% – від 55 до 64 років, 21% – люди віком 65 років і старше. Третина (34%) мають вищу або неповну вищу освіту, 41% – середню спеціальну, 19% – повну загальну середню, 7% – початкову або неповну середню. Частка міського населення – 68%, мешканці сіл – 32%. В центральних областях мешкає 47%, на заході – 24%, на сході – 15%, на півдні – 14% представників цієї категорії. Готовність взяти участь у голосуванні на парламентських виборах та політичні погляди людей, які обрали охорону довкілля серед трійки найбільш пріоритетних питань, приблизно така ж, як і серед тих, для кого це питання менш важливе: в цій категорії 68% вказали, що вони проголосували б за певну партію, або взяли б участь у голосуванні, але зіпсували б бюлетень, серед решти – 65%.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПОЖИВАННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Питання підвищення ефективності споживання енергоресурсів назвали одним із трьох найбільш пріоритетних 4,4% опитаних (91 респондент). Серед них приблизно порівну чоловіків (49%) та жінок (51%). В цій категорії 14% – це люди віком від 18 до 24 років, 22% – від 25 до 34 років, 20% – від 35 до 44 років, 18% – від 45 до 54 років, 9% – від 55 до 64 років, 17% – люди віком від 65 років і старше. За рівнем освіти, 40% мають вищу або неповну вищу освіту, 37% – середню спеціальну, 18% – повну загальну середню, 4% – початкову або неповну середню. Три чверті (75%) тих, хто назвав підвищення ефективності споживання енергоресурсів однією із трьох найбільш пріоритетних задач мешкають в містах, 25% – в сільській місцевості. Близько 42% є жителями центральних областей, 26% – півдня, 24% – заходу, 9% – сходу України. Намір голосувати на парламентських виборах під час опитування висловили 57% представників цієї категорії.

ЗМІЦНЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Зміцнення енергетичної безпеки серед трьох найбільш актуальних питань назвали 3,6% опитаних (74 респонденти). Дві третини (66%) людей, які серед перших трьох за важливістю питань назвали підтримку малого і середнього бізнесу – це чоловіки, 34% – жінки. За віком, в цій категорії дещо менше людей старше 65 років, хоча віковий склад широкий: 12% мають вік від 18 до 24 років, 26% – від 25 до 34 років, 25% – від 35 до 44 років, 15% – вік 45 до 54 років, 14% – від 55 до 64 років, і 8% – 65 років і старше. Близько 46% представників цієї категорії мають вищу освіту, 29% – середню спеціальну, 17% – повну загальну середню, 8% – початкову або неповну середню. Майже три чверті (73%) мешкають в містах, 27% – сільській місцевості. За місцем проживання, 35% є жителями центральних областей, 29% – західних, 24% – південних, 12% – східних областей. Намір голосувати на парламентських виборах під час опитування висловили 64% представників цієї категорії.

Соціально-демографічний портрет респондентів, які пріоритезують проблеми охорони довкілля та сталої енергетики, %

ТАБЛИЦЯ 3

		Вирішення екологічних проблем, охорона довкілля	Підвищення ефективності споживання енерго-ресурсів в Україні	Зміцнення енергетичної безпеки
Стать	чоловік	46%	49%	66%
	жінка	54%	51%	34%
	разом	100%	100%	100%
Вікові групи	18-24	9%	14%	12%
	25-34	17%	22%	26%
	35-44	21%	20%	25%
	45-54	13%	18%	15%
	55-64	18%	9%	14%
	65+	21%	17%	8%
	Разом	100%	100%	100%
Освітні групи	Початкова або неповна середня	7%	4%	8%
	Повна загальна середня або початкова професійна (ПТУ, СПТУ)	19%	18%	17%
	Середня спеціальна (технікум тощо)	41%	37%	29%
	Неповна вища / вища	34%	40%	46%
	Разом	100%	100%	100%
Макро-регіони	Західний	24%	24%	29%
	Центральний	47%	42%	35%
	Південний	14%	26%	24%
	Східний	15%	9%	12%
	Разом	100%	100%	100%
Міське та сільське населення	Міське населення	68%	75%	73%
	Сільське населення	32%	25%	27%
	Разом	100%	100%	100%

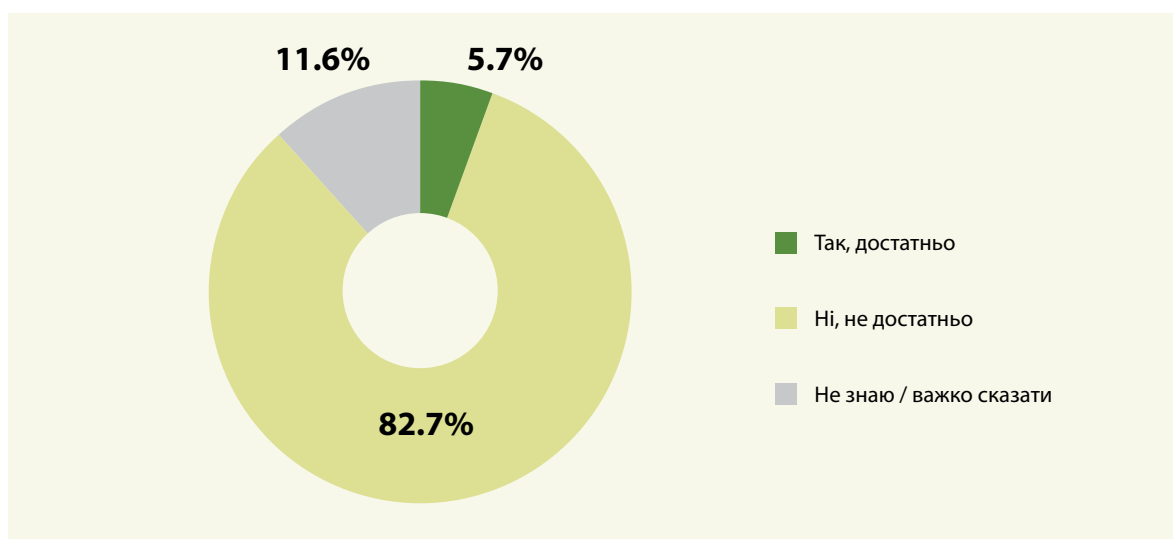
УЯВЛЕННЯ ЩОДО ВНЕСКУ ВЛАДИ У ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Абсолютна більшість (82,7%) населення переконані, що влада приділяє недостатньо уваги питанням екології та охорони довкілля, і лише 5,7% відзначили, що влада робить достатньо у цьому напрямку.

Уявлення громадян України щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля.

РИС. 2

На Вашу думку, чи достатньо влада робить для вирішення екологічних проблем та охорони довкілля?

Думки з цього приводу практично не відрізняються серед людей різного віку, освіти та статі: в усіх виділених соціально-демографічних категоріях понад три чверті вважають зусилля влади в питаннях охорони довкілля недостатніми, хоча дещо сильніше такої думки дотримуються жінки (84,5%), аніж чоловіки (80,6%).

Уявлення окремих категорій респондентів щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи), %

ТАБЛИЦЯ 4

На Вашу думку, чи достатньо влада робить для вирішення екологічних проблем та охорони довкілля?

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Так, достатньо	7.0	4.6	6.3	5.5	6.8	4.6	6.4	5.1	7.2	4.5	7.0	5.0
Ні, не достатньо	80.6	84.5	85.9	83.3	83.1	84.6	80.5	80.1	75.9	82.6	82.4	84.4
Не знаю / важко сказати	12.4	10.9	7.8	11.2	10.1	10.8	13.1	14.8	16.9	12.9	10.6	10.7
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

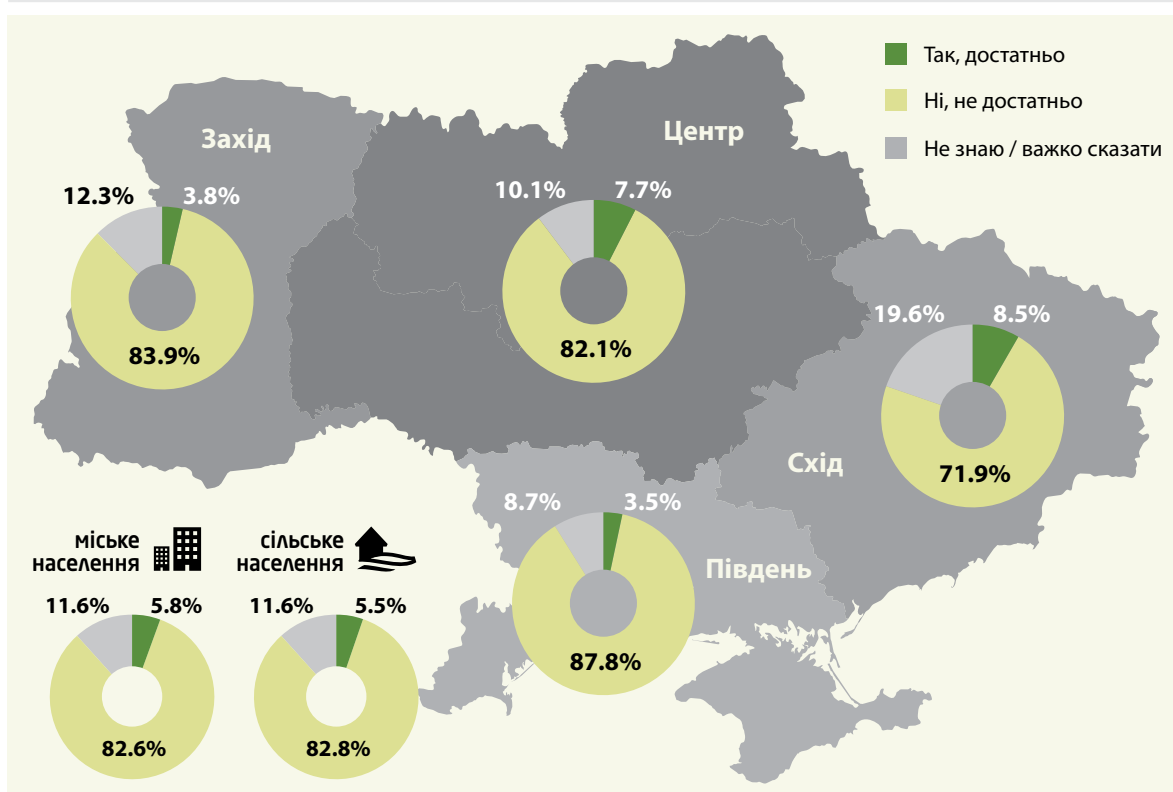
За макрорегіонами, дещо частіше з думкою про те, що влада робить недостатньо для вирішення екологічних проблем та охорони довкілля погоджувалися жителі південних областей (87,8%), дещо рідше – сходу України (71,9%).

Погляди жителів міст та сільської місцевості у цьому питанні не відрізняються.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо внеску влади у вирішення екологічних проблем та охорону довкілля (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту), %

РИС. 3

На Вашу думку, чи достатньо влада робить для вирішення екологічних проблем та охорони довкілля?

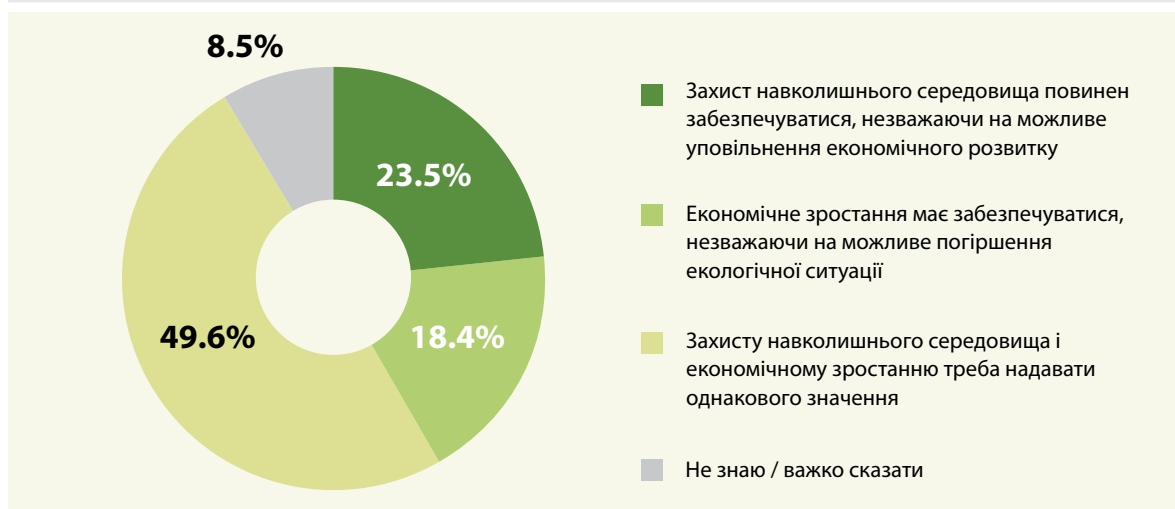

СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ПИТАНЬ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ І ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Близько половини (49,6%) відзначили, що захисту навколишнього середовища і економічному зростанню треба надавати однакового значення, і майже чверть (23,5%) вважають, що захист навколишнього середовища важливіший за економічне зростання. Думку про те, що економічне зростання має забезпечуватися, незважаючи на можливе погіршення екологічної ситуації, поділяють 18,4% населення.

Ставлення населення до питань охорони довкілля і економічного розвитку

РИС. 4

Погляди населення в цьому питанні практично однакові, не залежно від статі, віку чи освіти: хоча люди старшого віку та з нижчим рівнем освіти трохи частіше не мали визначеної думки (відсоток тих, хто відповів «не знаю», становить 14,4% серед людей старше 65 років, 15,3% серед людей з неповною середньою освітою, 11,7% – повною загальною середньою), проте в усіх соціально-демографічних категоріях більшість обирали варіант, що необхідно рівною мірою дбати і про економічний розвиток, і про захист навколишнього середовища, або що захист навколишнього середовища повинен мати вищий пріоритет, ніж економічне зростання.

Ставлення окремих категорій респондентів до питань охорони довкілля і економічного розвитку (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи), % опитаних, які згодні з твердженням

ТАБЛИЦЯ 5

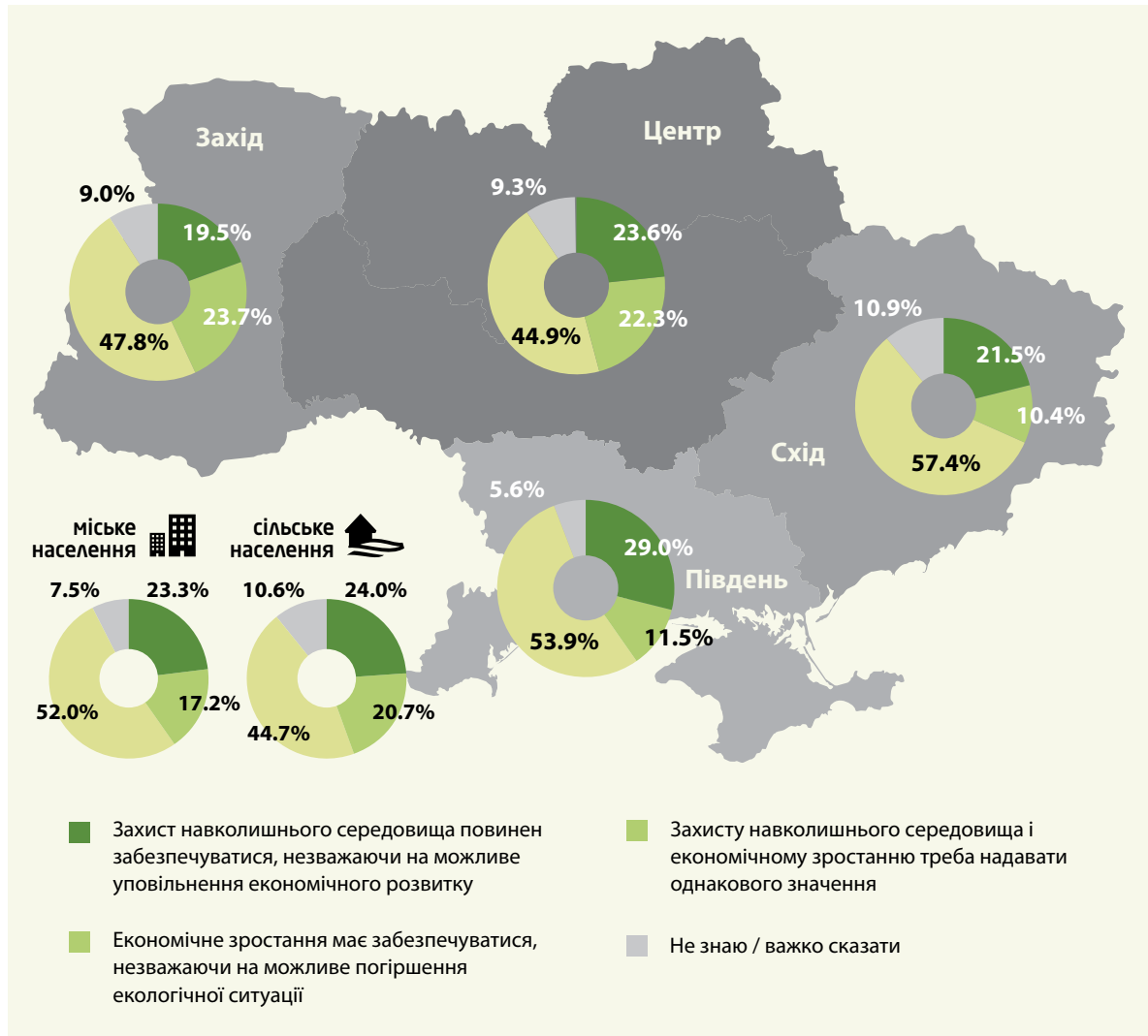
	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Захист навколишнього середовища повинен забезпечуватися, незважаючи на можливе уповільнення економічного розвитку	22.9	24.1	21.2	24.5	22.2	30.4	24.2	18.5	23.6	22.1	25.8	22.5
Економічне зростання має забезпечуватися, незважаючи на можливе погіршення екологічної ситуації	19.8	17.3	18.8	17.0	21.8	17.5	19.0	17.0	17.8	15.6	17.1	21.4
Захисту навколишнього середовища і економічному зростанню треба надавати однакового значення	49.5	49.6	50.3	55.1	48.0	44.5	48.4	50.1	43.3	50.5	49.4	50.1
Не знаю / важко сказати	7.9	9.0	9.7	3.4	8.0	7.6	8.4	14.4	15.3	11.7	7.6	6.0
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

За макрорегіонами, трохи більшою мірою думку про те, що економічне зростання має забезпечуватися, незважаючи на можливе погіршення екологічної ситуації підтримують мешканці західних областей (23,7%) та центру (22,3%), аніж півдня (11,5%) чи сходу (10,4%). В південних областях також найвищий відсоток тих, хто вважає, що екологія важливіша за економічний розвиток (29,0%). Проте в усіх макрорегіонах більшість поділяють думку, що економічне зростання та екологія мають бути однаково важливими.

Серед мешканців міст і сільської місцевості погляди з цього питання практично не відрізняються: хоча в сільській місцевості трохи вищий відсоток тих, хто відзначив, що їм важко дати відповідь на це питання, а в містах дещо більше тих, хто обрав варіант, що економічне зростання та екологія мають бути однаково важливими, проте принципової різниці у поглядах залежно від типу населеного пункту немає.

Ставлення окремих категорій респондентів до питань охорони довкілля і економічного розвитку (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту), % опитаних, які згодні з твердженням

РИС. 5

ПОГЛЯДИ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО ПЕРШОЧЕРГОВИХ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

На думку населення, для захисту довкілля держава повинна насамперед виділяти більше державних коштів на підтримку відновлювальних джерел енергії та енергоефективності (серед доцільних стратегій назвали 43,1% опитаних) та підвищити адміністративну відповідальність громадян за шкоду довкіллю (38,0%). Близько третини населення поділяють думку, що для захисту довкілля держава повинна підвищувати обізнаність громадян стосовно того, як вони особисто можуть допомогти в питаннях захисту довкілля (34,8%) та стимулювати (в тому числі фінансово) відповідальну поведінку населення (34,3%). Близько 30% вказали, що для захисту довкілля держава повинна вести активне інформування про стан довкілля та екологічні ризики, запровадити обов'язкову екологічну освіту з раннього віку, та встановити жорсткіші стандарти для бізнесу та промисловості стосовно забруднення і викидів. Відносно менше населення вважають, що для захисту довкілля доцільно підвищити штрафи та адміністративну відповідальність бізнесу за порушення екологічних стандартів (22,5%), надавати фінансові стимули підприємствам, які покращують свої екологічні показники (11,3%) та підвищити екологічні податки (11,3%).

Погляди населення щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля.

РИС. 6

На Вашу думку, що держава повинна у першу чергу робити для захисту довкілля?

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Думки населення з цього питання практично не відрізняються залежно від статі, віку чи освіти: в усіх виділених соціально-демографічних категоріях найбільше людей підтримали думку, що для захисту довкілля необхідно насамперед виділяти більше державних коштів, а іншими найбільш доцільними заходами мають бути винагородження відповідальної поведінки громадян та штрафи для громадян у разі шкоди довкілля, а також підвищення обізнаності людей щодо того, як вони особисто можуть долучитися до захисту довкілля. Заходи, спрямовані на бізнес, в усіх категоріях учасники обирали рідше, ніж заходи, спрямовані на громадян.

Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи).

ТАБЛИЦЯ 6

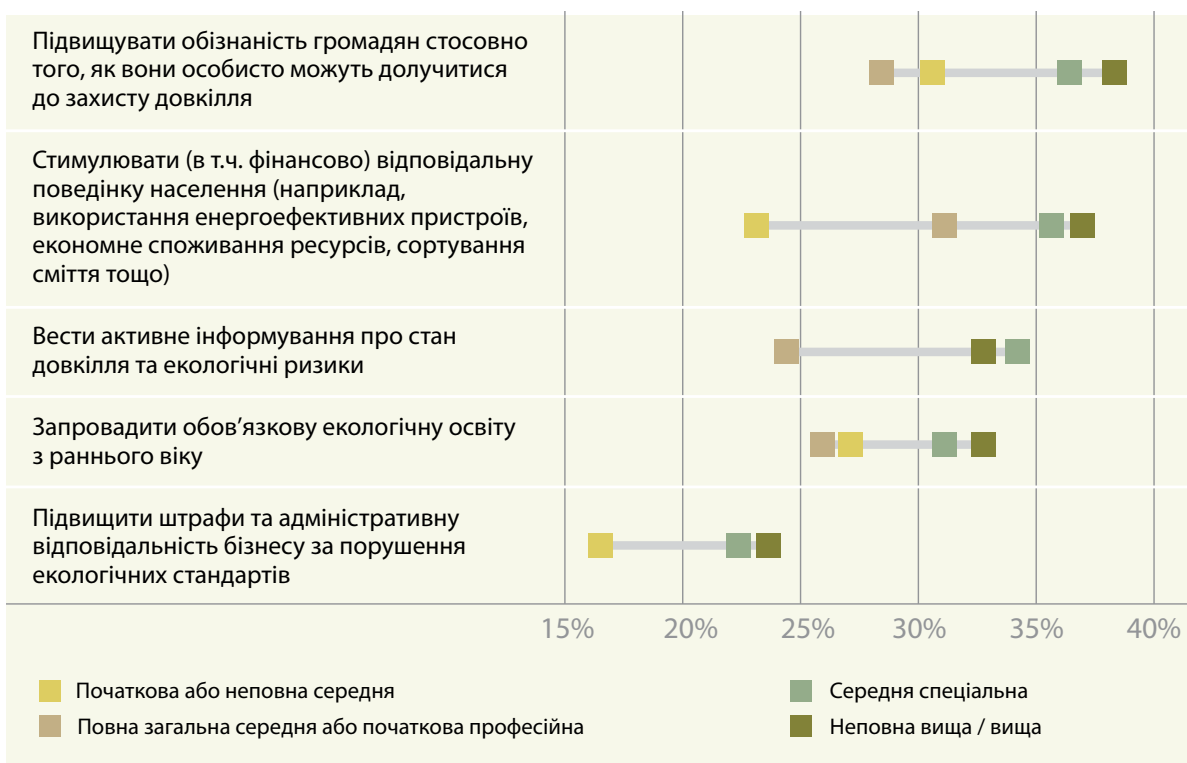
На Вашу думку, що держава повинна у першу чергу робити для захисту довкілля?

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Виділяти більше державних коштів на підтримку відновлювальних джерел енергії та енергоефективності	43.3	42.9	45.5	43.5	45.3	42.3	42.0	41.2	43.6	44.1	43.8	41.7
Підвищити адміністративну відповідальність громадян за шкоду довкіллю	36.1	39.5	32.8	40.6	32.9	40.5	39.2	39.0	35.2	34.8	38.9	39.6
Підвищувати обізнаність громадян стосовно того, як вони особисто можуть долучитися до захисту довкілля	34.2	35.3	36.2	35.6	38.9	34.2	31.5	33.0	30.6	28.6	36.5	38.4
Стимулювати (в т.ч. фінансово) відповідальну поведінку населення (наприклад, використання енергоефективних пристроїв, економне споживання ресурсів, сортування сміття тощо)	33.4	35.0	38.3	33.0	35.5	34.6	35.6	31.3	23.2	31.1	35.7	37.0
Вести активне інформування про стан довкілля та екологічні ризики	31.9	30.0	28.2	31.0	32.9	32.1	34.3	26.8	24.5	24.5	34.3	32.8
Запровадити обов'язкову екологічну освіту з раннього віку	26.6	33.5	29.5	29.8	25.5	30.4	29.9	35.8	27.1	26.0	31.2	32.9
Встановити жорсткіші стандарти для бізнесу та промисловості стосовно забруднення і викидів	28.4	29.6	29.5	26.6	31.2	29.3	28.7	29.6	23.7	28.1	30.0	29.9
Підвищити штрафи та адміністративну відповідальність бізнесу за порушення екологічних стандартів	21.3	23.4	26.1	21.1	22.4	21.6	24.3	21.4	16.5	22.5	22.4	23.7
Надавати фінансові стимули підприємствам, які покращують свої екологічні показники (наприклад, запроваджують заходи енергоефективності, зменшують вплив виробництва на екологію тощо)	14.5	17.6	16.6	16.3	18.7	16.0	17.0	13.5	13.3	15.3	15.1	18.5
Підвищити екологічні податки	10.8	11.7	12.1	13.1	11.1	10.3	12.1	9.6	6.1	8.7	13.2	12.4
Не знаю / важко сказати	6.0	5.2	6.3	3.6	5.7	4.7	6.1	7.3	11.9	7.2	4.7	4.0

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – **відмінності в освітній групі.**

РИС. 7

Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту). *На Вашу думку, що держава повинна у першу чергу робити для захисту довкілля?*

ТАБЛИЦЯ 7

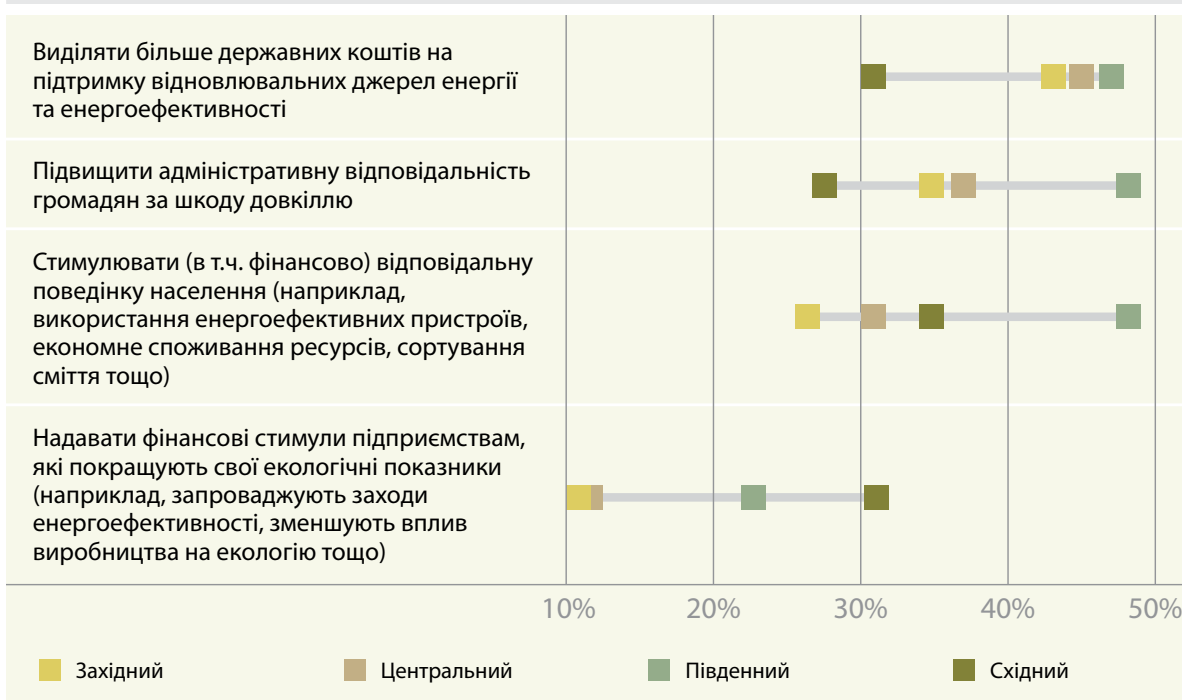
	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Виділяти більше державних коштів на підтримку відновлювальних джерел енергії та енергоефективності	43.4	44.9	46.9	30.6	43.3	42.8
Підвищити адміністративну відповідальність громадян за шкоду довкіллю	34.9	36.9	48.1	27.5	40.3	33.4
Підвищувати обізнаність громадян стосовно того, як вони особисто можуть долучитися до захисту довкілля	29.0	38.0	36.5	35.1	36.8	30.9
Вести активне інформування про стан довкілля та екологічні ризики	29.7	34.9	31.6	21.0	32.2	28.2

Стимулювати (в т.ч. фінансово) відповідальну поведінку населення (наприклад, використання енергоефективних пристроїв, економне споживання ресурсів, сортування сміття тощо)	26.1	30.5	48.2	34.8	38.0	27.1
Запровадити обов'язкову екологічну освіту з раннього віку	25.8	31.2	33.7	31.5	31.1	28.9
Встановити жорсткіші стандарти для бізнесу та промисловості стосовно забруднення і викидів	28.3	24.0	38.3	26.3	31.0	25.2
Підвищити штрафи та адміністративну відповідальність бізнесу за порушення екологічних стандартів	18.9	20.6	27.5	25.2	23.8	19.8
Надавати фінансові стимули підприємствам, які покращують свої екологічні показники (наприклад, запроваджують заходи енергоефективності, зменшують вплив виробництва на екологію тощо)	10.1	10.8	22.7	30.8	18.8	11.1
Підвищити екологічні податки	12.7	10.6	12.5	8.1	11.8	10.5
Не знаю / важко сказати	6.7	4.6	2.1	12.4	5.3	6.1

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

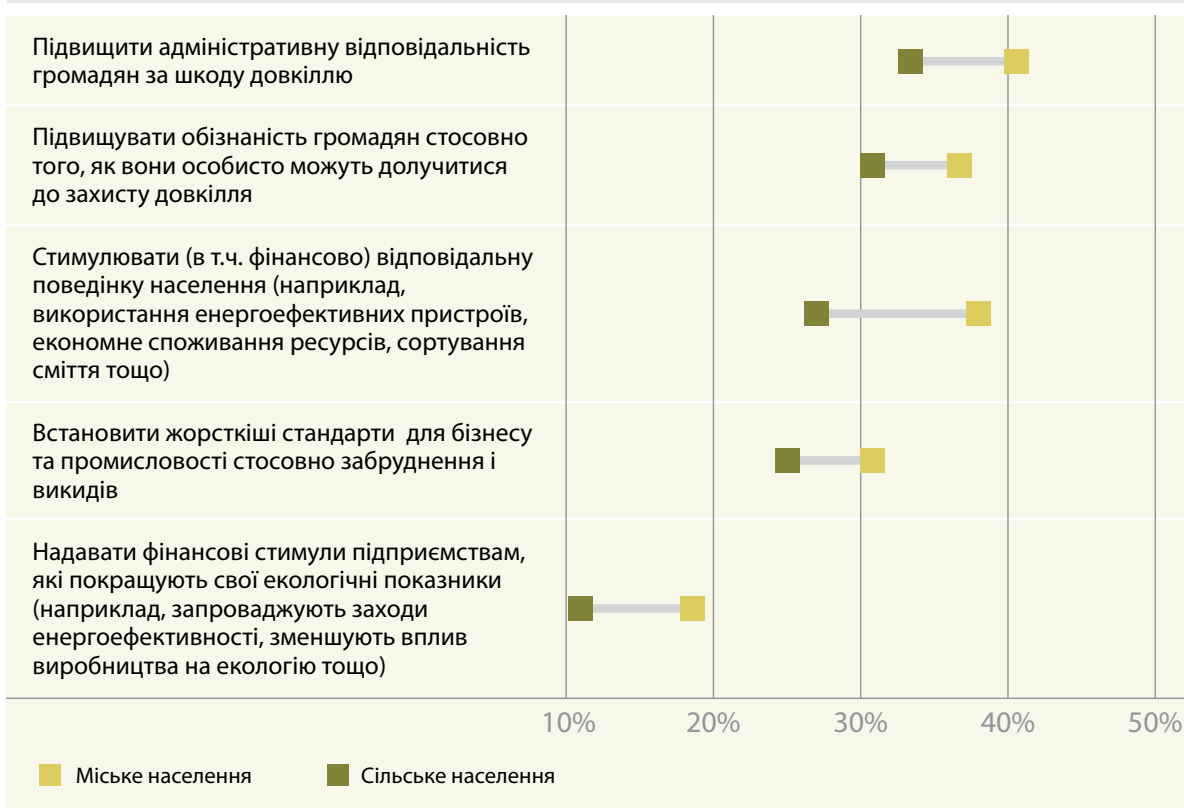
Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – **відмінності в залежності від регіону.**

РИС. 8

Погляди окремих категорій респондентів щодо першочергових завдань держави в сфері охорони довкілля – **відмінності в залежності від типу населеного пункту.**

РИС. 9

За макрорегіонами, думка про те, що для захисту довкілля необхідно насамперед виділяти більше державних коштів помітно переважає в західних та центральних областях. На півдні України серед найбільш пріоритетних стратегій учасники приблизно однаково часто називали заохочення відповідальної поведінки населення, підвищення адміністративної відповідальності населення та виділення більше державних коштів на підтримку відновлювальних джерел енергії та енергоефективності. Жителі східних областей відносно частіше обирали варіанти підвищення обізнаності громадян, заохочення відповідальної поведінки населення, запровадження екологічної освіти з раннього віку та державне фінансування відновлювальних джерел енергії та енергоефективності. Тобто хоча в різних макрорегіонах пріоритетність різних заходів дещо відрізняється, загалом в усіх областях населення дотримується думки, що державна політика, спрямована на захист довкілля, має насамперед включати збільшення державного фінансування відновлювальних джерел енергії та енергоефективності, а також як заохочувальні, так і карні заходи для формування екологічно відповідальної поведінки населення, й інформаційні, освітні заходи для населення.

Погляди жителів міст та сільської місцевості у цьому питанні практично не відрізняються.

РЕЙТИНГ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ, ЯКІ ТУРБУЮТЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Ті чи інші екологічні проблеми турбують практично усіх жителів України: лише 1,8% відзначили, що екологічні проблеми їх не турбують, а решта в середньому могли назвати більше 3-х екологічних проблем, які їх непокоять.

Серед екологічних проблем, найбільше жителів України занепокоєні наочними проблемами, з яким вони можуть стикатися у власному житті – забрудненням водойм, неякісною питною водою (серед проблем, які їх турбують найбільше, назвали 59,9%), вирубкою лісів (59,1%), забрудненням повітря (51,6%), забрудненням довкілля побутовими відходами (47,8%). Близько третини населення занепокоєні через забруднення територій промисловими відходами (34,2%), деградацію ґрунтів (30,6%).

Відносно менше занепокоєння у населення викликають більш віддалені від особистого життя проблеми, такі як зміна клімату (серед проблем, які найбільше турбують, обрали 21,8% опитаних), вичерпання природних ресурсів (18,9%), знищення озонового шару (13,1%), скорочення біорізноманіття (10,3%).

Жінки в середньому називали трохи більше екологічних проблем, які їх хвилюють (3,6 відповідей серед жінок, 3,3 серед чоловіків), і серед них трохи вищий відсоток тих, хто занепокоєний забрудненням водойм, повітря та забрудненням довкілля побутовими та промисловими відходами, хоча в цілому порядок актуальності різних екологічних проблем для чоловіків і жінок однаковий. Статистично значимої різниці за віком у цьому питанні немає.

За рівнем освіти, люди із середньою спеціальною або вищою освітою дещо більшою мірою занепокоєні забрудненням територій промисловими відходами, проте в іншому різниці залежно від рівня освіти немає.

Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України

РИС. 10

Забруднення водойм, неякісна питна вода	59.9%
Вирубка лісів	59.1%
Забруднення повітря	51.6%
Забруднення довкілля побутовими відходами, стихійні звалища	47.8%
Забруднення територій промисловими відходами	34.2%
Деградація ґрунтів, опустелювання, втрата врожайності	30.6%
Зміна клімату, аномальні (нетипові) погодні умови та явища	21.8%
Вичерпання природних ресурсів	18.9%
Знищення озонового шару	13.1%
Скорочення біорізноманіття (зникнення/вимирання видів)	10.3%
Мене не турбують екологічні проблеми	1.8%
Не знаю / важко сказати	2.1%

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Розподіл відповідей на запитання «Які екологічні проблеми Вас найбільше турбують?» за статтю, віком та освітою, %

ТАБЛИЦЯ 8

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Забруднення водойм, неякісна питна вода	56.6	62.6	58.1	57.4	57.3	60.9	62.0	62.9	60.1	59.0	62.5	58.1
Вирубка лісів	58.6	59.5	53.7	57.9	57.7	63.6	61.0	59.0	51.0	58.9	61.4	58.4
Забруднення повітря	46.7	55.6	50.3	53.0	44.4	54.0	51.3	55.1	45.1	48.6	54.1	52.5

Забруднення довкілля побутовими відходами, стихійні звалища	45.1	50.0	48.7	45.5	45.7	47.6	48.4	51.0	42.4	46.7	49.4	48.2
Забруднення територій промисловими відходами	31.3	36.6	34.0	39.9	33.5	36.0	30.1	30.6	23.8	28.7	35.9	38.1
Деградація ґрунтів, опустелювання, втрата врожайності	30.0	31.2	24.7	29.2	33.3	30.9	33.1	30.8	31.9	33.6	30.8	28.5
Зміна клімату, аномальні (нетипові) погодні умови та явища (повені, шторми, смерчі та інші природні катаклізми)	22.1	21.5	22.2	21.8	23.7	22.6	20.7	20.0	22.0	23.6	22.3	19.8
Вичерпання природних ресурсів	20.6	17.6	22.7	18.9	19.9	19.2	19.6	15.6	15.9	18.3	19.4	19.5
Знищення озонового шару	12.9	13.2	13.8	14.8	13.9	11.5	11.2	12.9	9.1	10.5	12.8	15.5
Скорочення біорізноманіття (зникнення/вимирання видів)	10.4	10.1	14.0	11.0	12.8	8.6	9.1	7.8	10.3	8.9	8.9	12.2
Мене не турбують екологічні проблеми	2.8	1.0	1.5	0.5	2.2	1.9	2.2	2.7	4.2	1.6	1.7	1.7
Не знаю/важко сказати	2.6	1.8	2.3	1.4	2.6	1.6	2.9	2.3	6.2	2.0	1.6	1.9

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Найбільшою кількістю екологічних проблем занепокоєні мешканці південних областей (середня кількість відповідей – 3,9): серед жителів півдня великий відсоток тих, хто занепокоєний забрудненням водойм (70,3%), забрудненням довкілля побутовими відходами (66,0%), забрудненням повітря (60,5%), вирубкою лісів (59,2%), забрудненням територій промисловими відходами (52,3%).

В західних областях найбільше жителів занепокоєні вирубуванням лісів (62,5%), хоча високо актуальними є також забруднення повітря (48,8%), забруднення довкілля побутовими відходами (48,4%), забруднення водойм (47,3%).

В центральних областях найбільше жителів стурбовані через забруднення водойм (62,1%) та вирубку лісів (60,8%), а також вищий, ніж у інших регіонах відсоток тих, кого непокоїть деградація ґрунтів (38,3%) та вичерпання природних ресурсів (27,5%).

В східних областях дещо вищий відсоток тих, хто вказав, що їх не хвилюють екологічні проблеми (7,4%); екологічні проблеми, які викликають найвище занепокоєння в регіоні – забруднення водойм (59,9%) та повітря (56,6%).

В містах люди більшою мірою, аніж в селах занепокоєні через якість води, забруднення повітря, забруднення територій промисловими відходами. В сільській місцевості проблема, що викликає найбільше занепокоєння – вирубування лісів.

Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України
(особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)

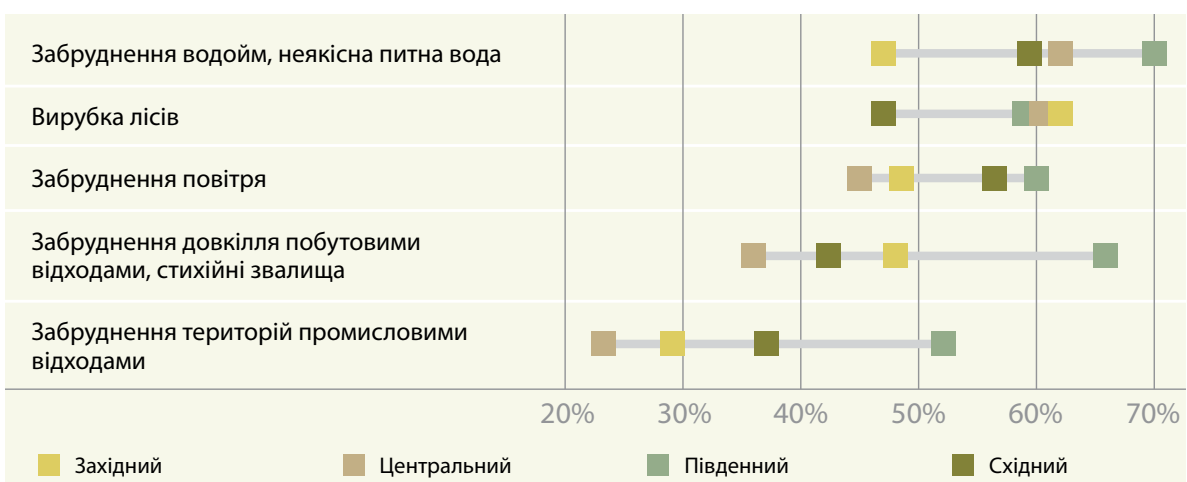
ТАБЛИЦЯ 9

	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Забруднення водойм, неякісна питна вода	47.3	62.1	70.3	59.9	63.0	53.8
Вирубка лісів	62.5	60.8	59.2	47.2	58.5	60.2
Забруднення повітря	48.8	45.5	60.5	56.6	55.6	43.7
Забруднення довкілля побутовими відходами, стихійні звалища	48.4	36.2	66.0	42.7	49.0	45.5
Забруднення територій промисловими відходами	29.5	23.7	52.3	37.3	37.3	28.1
Деградація ґрунтів, опустелювання, втрата врожайності	25.7	38.3	26.8	27.6	29.7	32.6
Зміна клімату, аномальні (нетипові) погодні умови та явища (повені, шторми, смерчі та інші природні катаклізми)	21.8	24.1	20.5	18.0	23.0	19.3
Вичерпання природних ресурсів	16.1	27.5	12.3	14.9	20.1	16.6
Знищення озонового шару	11.6	13.2	15.0	12.0	14.2	10.9
Скорочення біорізноманіття (зникнення/вимирання видів)	8.5	12.0	11.0	7.8	10.6	9.7
Мене не турбують екологічні проблеми	1.8	0.8	0.3	7.4	2.0	1.5
Не знаю/важко сказати	2.7	1.5	1.0	5.0	2.6	1.3

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Рейтинг екологічних проблем, які турбують громадян України – відмінності в залежності від регіону.

РИС. 11

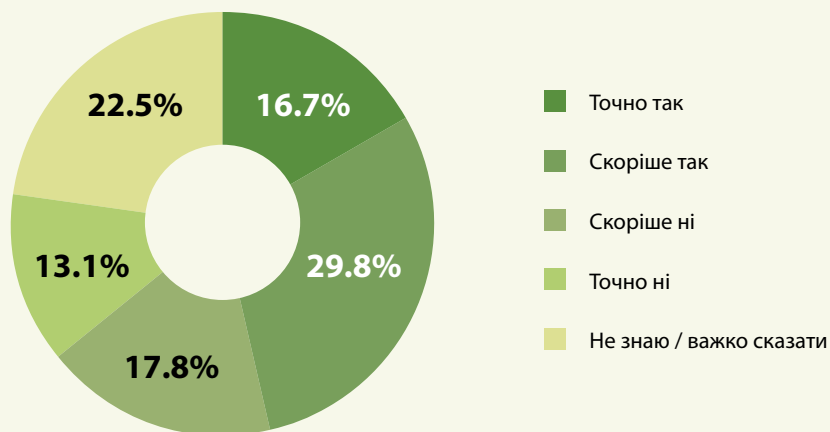

ПОГЛЯДИ ЩОДО РОЛІ ЧІТКИХ ПОЛОЖЕНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА СТАЛОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ПРОГРАМАХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ АБО КАНДИДАТІВ

Майже половина (46,5%) опитаних відзначили, що наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій чи кандидатів є визначальною для них при голосуванні, третина (31,0%) – що це скоріше не впливає на вибір, за кого голосувати, і майже чверть (22,5%) відзначили, що їм важко сказати, чи має це вплив на їхній вибір.

Погляди населення щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів. Чи є наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів визначальною для Вас при голосуванні?

РИС. 12

Відсоток тих, хто вказав, що наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля скоріше або взагалі не є для них визначальною при голосуванні дещо вищий серед чоловіків (33,9%), аніж серед жінок (28,5%), хоча і серед тих, і серед інших переважають ті, хто відзначив, що для них питання екології є важливим при виборі, за кого голосувати.

За віком і рівнем освіти різниці у цьому питанні практично немає, окрім того, що люди із нижчим рівнем освіти частіше не мали відповіді на це запитання.

Погляди окремих категорій респондентів щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи). Чи є наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів визначальною для Вас при голосуванні?

ТАБЛИЦЯ 10

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Скоріше /точно так	44.9	47.9	45.8	48.8	49.8	43.5	44.8	45.7	41.8	42.2	48.6	48.6
Скоріше / точно ні	33.9	28.5	32.0	29.5	28.7	32.9	34.6	29.4	25.0	30.2	31.1	32.2
Важко сказати	21.3	23.6	22.2	21.6	21.5	23.6	20.7	24.9	33.2	27.6	20.3	19.2
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

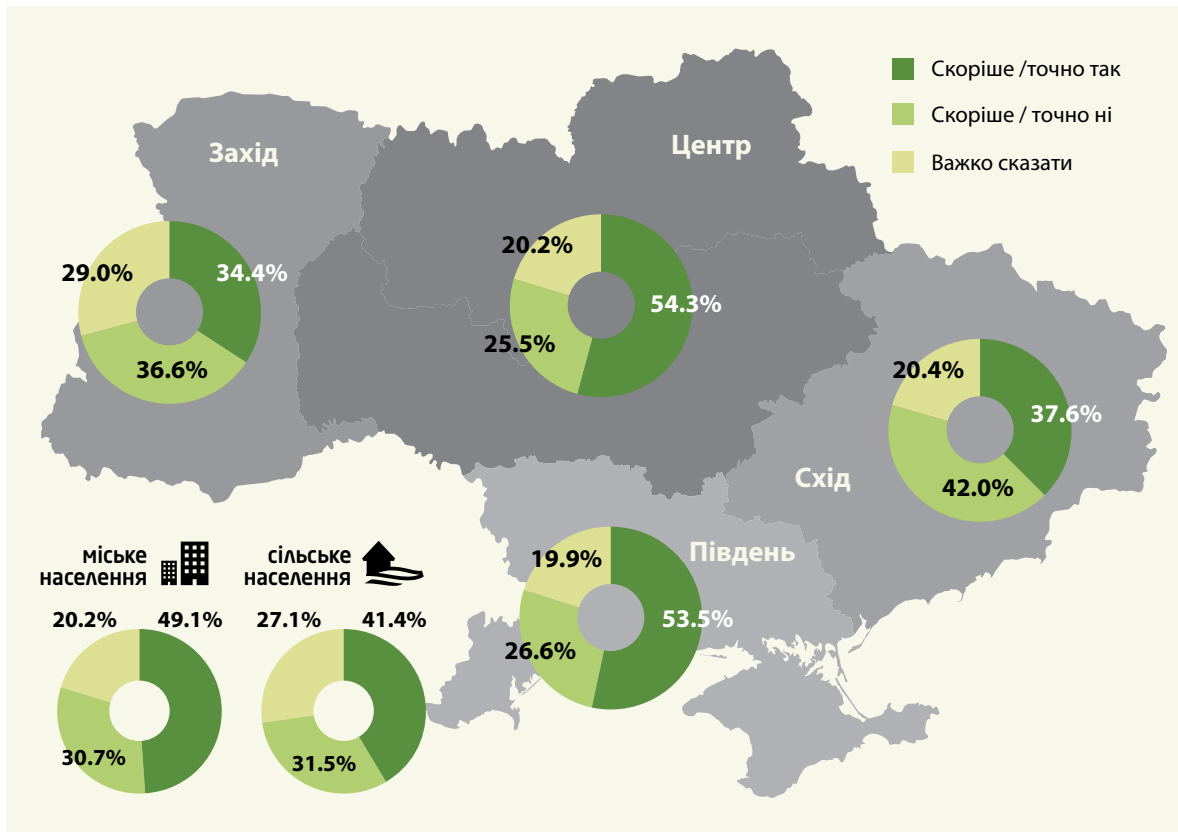
За макрорегіонами, найвищий відсоток тих, хто вказав, що наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів є визначальною для них при голосуванні – в центральному (54,3%) та південному (53,5%) регіоні.

Також відповідь «так / скоріше так» на це запитання частіше давали мешканці міст (49,1%), аніж сільської місцевості (41,4%).

Погляди окремих категорій респондентів щодо важливості чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту).

РИС. 13

Чи є наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів визначальною для Вас при голосуванні?

Хоча майже половина опитаних (46,5%) вказали, що наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики є важливою для них при вирішенні, за кого голосувати, наміри щодо голосування на парламентських виборах між ними та тими, хто вказав, що для них це не важливо, практично не відрізняються. Серед тих, хто вказав, що наявність положень щодо захисту довкілля та сталої енергетики важливі, намір голосувати на парламентських виборах висловили 68,9%. Серед тих, хто вказав, що наявність положень щодо захисту довкілля та сталої енергетики для них не важливі, намір голосувати на парламентських виборах висловили 63,6%.

РІВЕНЬ ОСОБИСТОЇ ГОТОВНОСТІ ДІЯТИ, КЕРУЮЧИСЬ ЕКОЛОГІЧНИМИ МІРКУВАННЯМИ

Більшість жителів України роблять або найближчим часом готові робити певні заходи для збереження довкілля та ощадливого використання ресурсів: лише 17,4% відзначили, що вони не готові робити нічого з перерахованого в дослідженні з екологічних міркувань, а решта назвали в середньому 1,8 кроків, які вони готові робити для захисту довкілля.

За даними опитування, задля захисту довкілля найбільше дорослих жителів України готові сортувати відходи та віддавати їх на переробку: відповідаючи на запитання, що з перерахованого вони роблять або готові почати робити найближчі півроку, цей варіант обрали 38,2%. Близько чверті населення вказали, що вони зменшили або планують зменшити споживання електроенергії та газу (26,9%), а також що вони намагаються використовувати менше пластикових пакетів, упаковки тощо (24,4%). Приблизно кожен п'ятий опитаний відзначив, що вони використовуються або готові частіше використовувати громадський транспорт або велосипед замість приватного авто (22,7%), споживати більше місцевих продуктів (20,4%), підвищити енергоефективність житла (19,4%).

Відносно менше опитаних відзначали, що вони готові надавати перевагу товарам з екологічним маркуванням (14,5%) та використовувати менше води для побутових потреб (14,2%).

Найменший відсоток тих, хто з екологічних міркувань використовує або планує використовувати альтернативні джерела енергії (3,1%).

Рівень особистої готовності громадян діяти, керуючись екологічними міркуваннями, % опитаних. Що з цього Ви вже робите з екологічних міркувань або готові почати робити найближчі півроку?

РИС. 14

Сортуєте відходи та віддаєте їх на переробку спеціалізованим організаціям		38.2%
Зменшили споживання електроенергії та газу		26.9%
Зменшуєте використання одноразового пластику		24.4%
Частіше використовуєте громадський транспорт/велосипед замість приватного авто/таксі		22.7%
Споживаєте більше локальних або самостійно вирощених продуктів		20.4%
Покращили енергоефективність житла		19.4%
Надаєте перевагу товарам з екологічним маркуванням		14.5%
Використовуєте менше води для побутових потреб		14.2%
Встановили альтернативні джерела енергії (наприклад, сонячну панель)		3.1%
Жодного з перерахованого		17.4%
Не знаю / важко сказати		3.4%

Чоловіки та жінки в середньому однаковою мірою готові робити певні заходи для збереження довкілля та ощадливого використання ресурсів, хоча серед жінок трохи вищий відсоток тих, хто готовий зменшити використання одноразового пластику (28,4% серед жінок, 19,6% серед чоловіків), натомість серед чоловіків дещо вищий відсоток тих, хто готовий відмовитися від особистого транспорту на користь громадського транспорту чи велосипеда (20,7% серед жінок, 25,3% серед чоловіків). Відсоток тих, хто готовий робити інші дії (сортувати відходи, зменшити споживання електроенергії та ін.) серед чоловіків та жінок однаковий.

До певних кроків задля збереження довкілля та ощадливого використання ресурсів більшою мірою готові люди молодшого і середнього віку, аніж старші 65 років, зокрема – сортувати відходи та здавати на переробку готові 40,3% населення до 64 років, і 29,6% – віком від 65 і старше, використовувати альтернативні джерела енергії – 3,8% населення до 64 років, 0,5% – старше 65 років. Молоді люди (18-24 роки) частіше за решту відзначали, що вони використовують або готові частіше використовувати громадський транспорт/велосипед замість приватного авто/таксі (31,6%). В іншому статистично значимої різниці за віком немає.

За рівнем освіти, в середньому найбільше кроків для захисту довкілля готові робити люди із вищою або неповною вищою освітою, зокрема – сортувати відходи (43,0%), зменшувати використання одноразового пластику (29,4%), частіше використовувати громадський транспорт або велосипед (27,8%).

Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи). *Що з цього Ви вже робите з екологічних міркувань або готові почати робити найближчі півроку?*

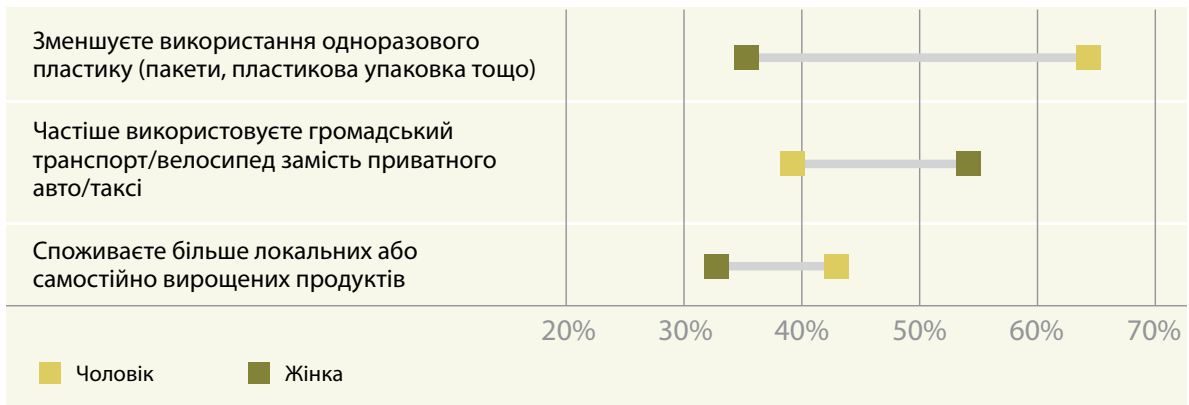
ТАБЛИЦЯ 11

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Сортуєте відходи та віддаєте їх на переробку спеціалізованим організаціям	37.3	38.9	43.7	37.5	43.2	40.8	38.3	29.6	21.8	32.9	39.6	43.0
Зменшили споживання електроенергії та газу	27.2	26.8	22.0	26.6	25.1	27.9	31.2	27.3	22.9	31.7	26.5	24.9
Зменшуєте використання одноразового пластику (пакети, пластикова упаковка тощо)	19.6	28.4	27.0	25.4	24.6	24.0	26.0	21.0	13.7	19.6	24.4	29.4
Частіше використовуєте громадський транспорт/ велосипед замість приватного авто/таксі	25.3	20.7	31.6	21.1	25.6	22.0	22.8	18.0	14.4	18.6	21.7	27.8
Споживаєте більше локальних або самостійно вирощених продуктів	18.7	21.8	23.0	18.4	20.1	21.6	23.1	18.2	16.8	20.6	23.3	18.1
Покращили енергоефективність житла (утеплення стін/даху/ підвалу, заміна вікон, приладів освітлення на енергоефективні, встановлення автономного опалення та/або лічильників теплової енергії тощо)	20.5	18.5	18.5	21.0	19.0	19.9	22.9	15.3	13.1	19.4	19.8	20.1
Надаєте перевагу товарам з екологічним маркуванням	14.0	14.9	15.7	16.3	16.8	16.7	10.7	10.9	7.4	9.9	16.5	16.8
Використовуєте менше води для побутових потреб	13.0	15.1	10.3	14.0	12.6	15.5	15.7	15.4	7.9	15.5	15.2	13.4
Встановили альтернативні джерела енергії (наприклад, сонячну панель)	3.6	2.7	4.4	4.2	2.9	4.2	3.4	0.5	0.0	1.7	4.2	3.7
Жодного з перерахованого	16.9	17.9	12.0	15.2	13.5	16.9	15.2	27.9	32.3	19.9	16.5	14.3
Не знаю/важко сказати	3.6	3.2	2.9	2.4	4.5	2.2	4.0	4.1	5.9	3.2	2.8	3.3

Примітка: Респонденти могли обрати будь-яку кількість варіантів. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

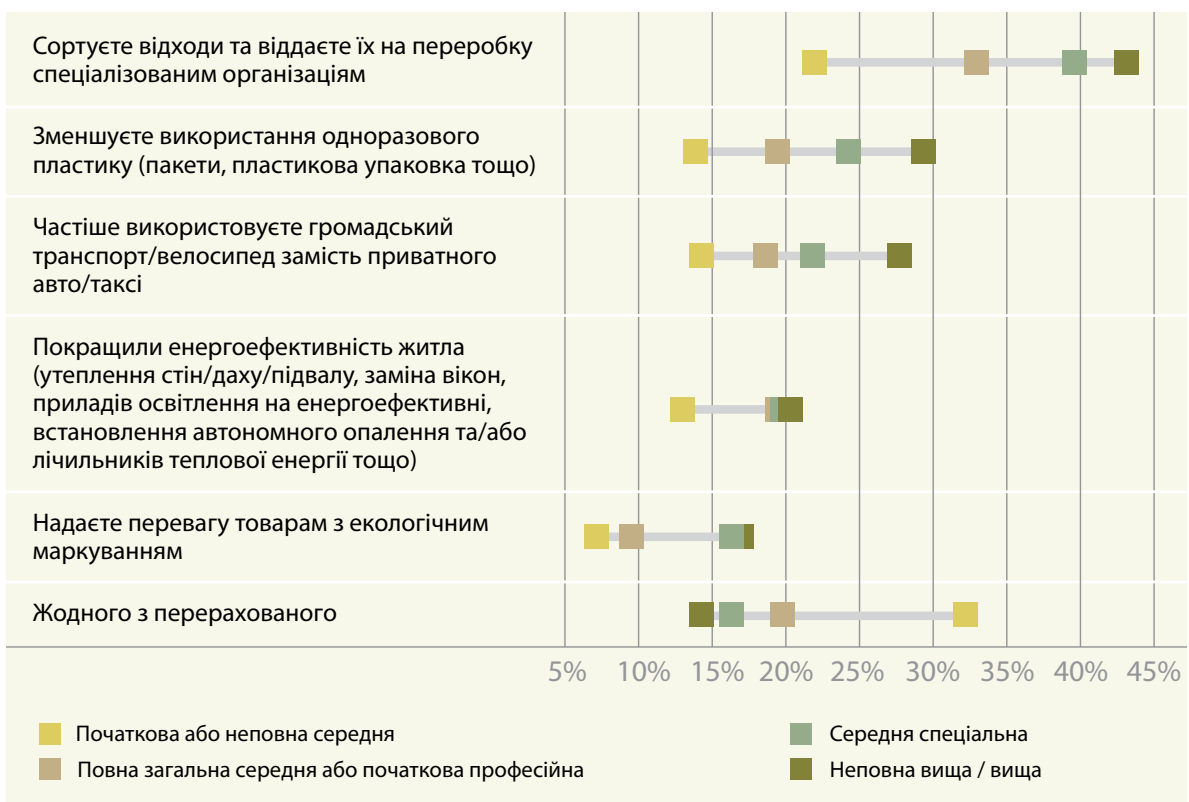
Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – **відмінності в залежності від статі.**

РИС. 15

Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – **відмінності в залежності від освіти.**

РИС. 16

Залежно від місця проживання існують певні відмінності у тому, до яких кроків з екологічних міркувань готові люди. За даними опитування, в західному регіоні дещо більший, ніж в інших регіонах відсоток тих, хто використовує або планує використовувати альтернативні джерела енергії (5,4%). В центральних областях в середньому трохи вищий відсоток тих, хто готовий відмовитися від особистого авто на користь громадського транспорту чи велосипеда (28,5%). В південному регіоні дещо більший, ніж в інших регіонах відсоток тих, хто з екологічних міркувань готовий зменшити використання природних ресурсів – споживання електроенергії і газу (40,5%), води (25,4%),

покращити енергоефективність житла (28,8%). В східних областях трохи вищий відсоток тих, хто зменшує використання одноразового пластику (32,2%).

Жителі міст частіше, ніж жителі сільської місцевості, готові сортувати та здавати на переробку відходи (43,1% в містах, 28,5% в сільській місцевості), зменшувати використання одноразового пластику (27,2% в містах, 19,0% в сільській місцевості), користуватися громадським транспортом чи велосипедом замість особистого авто (24,7% в містах, 18,9% в сільській місцевості), надавати перевагу товарам з екологічним маркуванням (16,3% в містах, 10,9% в сільській місцевості). Натомість в селах люди частіше відзначали, що вони зменшили споживання електроенергії та газу (29,9% в сільській місцевості, 25,4% в містах) та споживати більше локальних продуктів (26,3% в сільській місцевості, 17,4% в містах). Загалом, жителі міст дещо більше готові до повних кроків для збереження довкілля: в містах до жодної з перерахованих дій не готові 15,6% (середня кількість дій, до яких готові – 1,9), в селах – 21,0% (середня кількість дій, до яких готові – 1,7).

Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту). *Що з цього Ви вже робите з екологічних міркувань або готові почати робити найближчі півроку?*

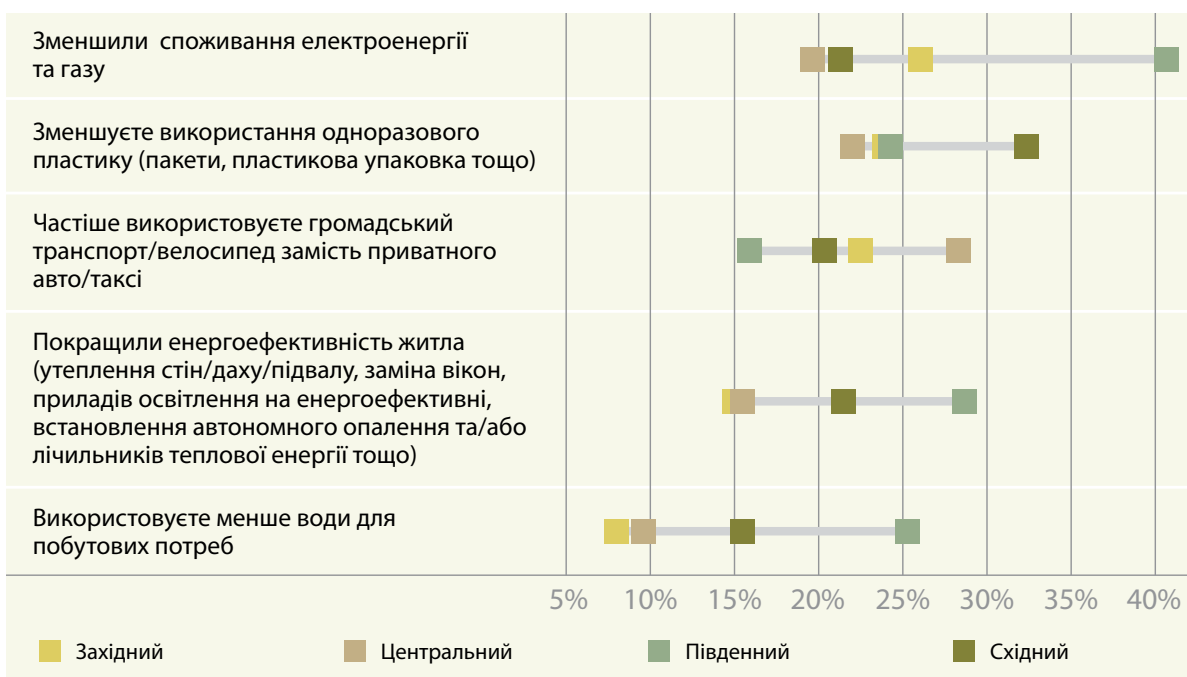
ТАБЛИЦЯ 12

	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Сортуєте відходи та віддаєте їх на переробку спеціалізованим організаціям	39.8	38.0	35.5	40.7	43.1	28.5
Зменшили споживання електроенергії та газу	26.2	19.9	40.5	21.3	25.4	29.9
Зменшуєте використання одноразового пластику (пакети, пластикова упаковка тощо)	23.9	22.2	24.1	32.2	27.2	19.0
Частіше використовуєте громадський транспорт/велосипед замість приватного авто/таксі	22.7	28.5	16.0	20.4	24.7	18.9
Споживаєте більше локальних або самостійно вирощених продуктів	16.8	23.0	22.1	17.6	17.4	26.3
Покращили енергоефективність житла (утеплення стін/даху/підвалу, заміна вікон, приладів освітлення на енергоефективні, встановлення автономного опалення та/або лічильників теплової енергії тощо)	15.2	14.9	28.8	21.7	20.2	17.8
Надаєте перевагу товарам з екологічним маркуванням	12.8	18.7	10.0	15.1	16.3	10.9
Використовуєте менше води для побутових потреб	8.3	10.0	25.4	15.6	15.0	12.5
Встановили альтернативні джерела енергії (наприклад, сонячну панель)	5.4	2.2	2.7	2.1	3.2	3.1
Жодного з перерахованого	15.9	17.8	18.2	18.0	15.6	21.0
Не знаю/важко сказати	4.7	2.4	3.3	3.1	3.2	3.7

Примітка: Респонденти могли обрати будь-яку кількість варіантів. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – **відмінності в залежності від регіону.**

РИС. 17

Рівень особистої готовності окремих категорій респондентів діяти, керуючись екологічними міркуваннями – **відмінності в залежності від типу населеного пункту.**

РИС. 18

Нижче наведено соціально-демографічний портрет респондентів, які вже роблять або готові до певних дій з екологічних міркувань.

Сортують або готові сортувати відходи та віддавати їх на переробку спеціалізованим організаціям Під час опитування вказали, що вони сортують або готові сортувати відходи та віддавати їх на переробку спеціалізованим організаціям 38,2% (777 респондентів). Серед тих, хто сортує або готовий почати сортувати відходи та здавати їх спеціальним організаціям на переробку, 56% жінок та 44% чоловіків. За віком ця категорія доволі різноманітна: 12% – це люди від 18 до 24 років, 20% – люди віком від 25 до 34 років, 19% – від 35 до 44 років, 18% – від 45 до 54 років, 15% – від 55 до 64 років, та 16% – старші 65 років. За рівнем освіти, більшість у цій категорії мають неповну вищу або вищу освіту (41%), 35% – середню спеціальну, 21% – повну загальну середню або початкову професійну, 4% – початкову або неповну середню. Три чверті (75%) тих, хто сортує або готовий сортувати відходи і здавати їх на переробку мешкають в містах, 25% – в сільській місцевості. Трохи більше третини (35%) мешкають в центральних областях, 28% – на заході України, 23% – на півдні, 14% – в східних областях.

ЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬ АБО ГОТОВІ ЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ/ВЕЛОСИПЕД ЗАМІСТЬ ПРИВАТНОГО АВТО/ТАКСІ

Частіше використовують або готові частіше використовувати громадський транспорт/велосипед замість приватного авто/таксі 22,7% опитаних (463 респонденти). У категорії тих, хто вказав, що вони з екологічних міркувань готові частіше використовувати громадський транспорт чи велосипед замість власного авто чи таксі порівну чоловіків (50%) і жінок (50%). За віком, 14% цієї категорії – це молоді люди віком від 18 до 24 років, 19% – від 25 до 34 років, 19% – від 35 до 44 років, 17% – від 45 до 54 років, 15% – від 55 до 64 років, і 16% мають вік від 64 років і старше. Більшість представників цієї категорії (45%) мають неповну вищу або вищу освіту, 32% – середню спеціальну, 20% – повну загальну середню, 4% – початкову або неповну середню. Близько 72% тих, хто готовий відмовитися від використання особистого авто чи таксі на користь більш екологічних варіантів мешкають в містах, 28% – в сільській місцевості. Географічно, 44% мешкають в центральних областях, 27% – західних, 18% – на півдні, 12% – в східних областях України.

ЗМЕНШУЮТЬ АБО ГОТОВІ ЗМЕНШИТИ ВИКОРИСТАННЯ ОДНОРАЗОВОГО ПЛАСТИКУ (ПАКЕТИ, ПЛАСТИКОВА УПАКОВКА ТОЩО)

Тих, хто зменшує або готові зменшити використання одноразового пластику (пакети, пластикова упаковка тощо) – близько 24,4% (497 респондентів). Серед тих, хто з екологічних міркувань готовий зменшити використання пластикових пакетів чи упаковки значно більше жінок (64%), аніж чоловіків (36%). За віком, ця категорія доволі різноманітна: 12% – це молодь від 18 до 24 років, 21% – люди від 25 до 34 років, 17% – від 35 до 44 років, 17% – від 45 до 54 років, 16% – від 55 до 64 років, 17% – люди від 65 років і старше. Близько 44% цієї категорії – це люди із вищою або неповною вищою освітою, 33% – середньою спеціальною, 19% – повною загальною середньою, 4% – початковою або неповною середньою. Серед цих людей 74% – це мешканці міст, 26% – сільської місцевості. Близько третини (32%) – це жителі центральних областей, 26% – західних, 25% – південних, 17% – східних областей.

ВСТАНОВИЛИ АБО ПЛАНУЮТЬ ВСТАНОВИТИ АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ (НАПРИКЛАД, СОНЯЧНУ ПАНЕЛЬ)

Серед опитаних 3,1% (64 респонденти) вказали, що вони встановили або планують встановити альтернативні джерела енергії. Ті, хто вказав, що вони встановили або готові встановити альтернативні джерела енергії – це приблизно порівну чоловіки (52%) та жінки (48%). Здебільшого це люди віком до 65 років: 15% тих, хто вказав, що вони використовують або готові почати використовувати альтернативні джерела енергії – це люди віком 18-24 роки, 27% – 25-34 роки, 15% – 35-44 років, 23% – 45-54 роки, 17% – 55-64 роки, і 3% – люди віком 65 років і старше. За рівнем освіти, 43% у цій категорії мають вищу освіту, 45% – середню спеціальну, 13% – повну загальну середню. Дві третини (67%) цих людей мешкають в містах, 33% – в сільській місцевості. Переважна більшість представників цієї категорії мешкають в західних областях (46%, в тому числі 20% – в Закарпатській області), 24% – в центральних областях, 21% – на півдні, 9% – на сході країни.

ПОКРАЩИЛИ АБО ПЛАНУЮТЬ ПОКРАЩИТИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ЖИТЛА (УТЕПЛЕННЯ СТІН / ДАХУ / ПІДВАЛУ, ЗАМІНА ВІКОН, ПРИЛАДІВ ОСВІТЛЕННЯ НА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ, ВСТАНОВЛЕННЯ АВТОНОМНОГО ОПАЛЕННЯ ТА / АБО ЛІЧИЛЬНИКІВ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ТОЦО)

Вказали, що вони покращили або планують покращити енергоефективність житла, 19,4% опитаних (394 респонденти). Серед тих, хто вказав, що вони покращили енергоефективність житла, 52% жінок, 48% чоловіків. За віком, 10% представників цієї категорії – це молоді люди віком від 18 до 24 років, 22% – люди вік 25 до 34 років, 16% – від 35 до 44 років, 18% – від 45 до 54 років, 18% – від 55 до 64 років, і 16% – люди віком 65 років і старше. За рівнем освіти, 38% – це люди із вищою або неповною вищою освітою, 34% – середньою спеціальною, 24% – повною загальною середньою, 4% – початковою або неповною середньою. Близько 69% представників цієї категорії мешкають в містах, 31% – в сільській місцевості. Більшість тих, хто відзначив, що вони підвищили енергоефективність житла, є жителями південних областей (37%), 27% – центральних, 21% – західних, 15% – сходу країни.

ЖОДНОГО З ПЕРЕРАХОВАНОГО

Жодних з перерахованих дій не роблять і не планують 17,4% опитаних (354 респонденти). Серед тих, хто відзначив, що вони не роблять і не планують найближчим часом робити нічого з перерахованих в дослідженні природозахисних заходів – 56% жінок, 44% чоловіків. За віком, майже половина цієї категорії – це люди старше 55 років: 7% мають вік від 18 до 24 років, 18% – від 25 до 34 років, 13% – від 35 до 44 років, 17% – від 45 до 54 років, 13% – від 55 до 64 років, 32% – люди віком 65 років і старші. Серед тих, хто не готовий вдаватися до жодної з перерахованих стратегій, 30% мають вищу освіту, 31% – середню спеціальну, 27% – повну загальну середню, 12% – початкову або неповну середню. Близько 59% таких людей мешкають в містах, 41% – в сільській місцевості. За місцем проживання, 36% – це мешканці центральних областей, 26% – південних, 25% – західних, 13% – східних областей України.

Соціально-демографічний портрет респондентів, які вживають чи готові вживати окремі природозахисні заходи

ТАБЛИЦЯ 13

		Сортує відходи та віддає їх на переробку спеціалізованим організаціям	Частіше використовує громадський транспорт/ велосипед замість приватного авто/ таксі	Зменшує використання одноразового пластику	Встановили альтернативні джерела енергії	Покращили енергоефективність житла	Жодного з перерахованого
Стать	чоловік	44%	50%	36%	52%	48%	44%
	жінка	56%	50%	64%	48%	52%	56%
	разом	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Вікові групи	18-24	12%	14%	12%	15%	10%	7%
	25-34	20%	19%	21%	27%	22%	18%
	35-44	19%	19%	17%	15%	16%	13%
	45-54	18%	17%	17%	23%	18%	17%
	55-64	15%	15%	16%	17%	18%	13%
	65+	16%	16%	17%	3%	16%	32%
	Разом	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Освітні групи	Початкова або неповна середня	4%	4%	4%	0%	4%	12%
	Повна загальна середня або початкова професійна (ПТУ, СПТУ)	21%	20%	19%	13%	24%	27%
	Середня спеціальна (технікум тощо)	35%	32%	33%	45%	34%	31%
	Неповна вища / вища	41%	45%	44%	43%	38%	30%
	Разом	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Макро-регіони	Західний	28%	27%	26%	46%	21%	25%
	Центральний	35%	44%	32%	24%	27%	36%
	Південний	23%	18%	25%	21%	37%	26%
	Східний	14%	12%	17%	9%	15%	13%
	Разом	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Міське та сільське населення	Міське населення	75%	72%	74%	67%	69%	59%
	Сільське населення	25%	28%	26%	33%	31%	41%
	Разом	100%	100%	100%	100%	100%	100%

УЯВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ВПЛИВУ НА ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПИТАНЬ

Думки жителів України щодо того, хто має найбільший вплив на вирішення екологічних питань, розділилися: відносно найбільший відсоток (29,9%) переконані, що на вирішення екологічних питань найбільше впливають самі люди, 25,3% – Верховна Рада України. Деяко рідше основну роль у вирішенні екологічних питань жителі України відводять уряду (19,3%) та місцевим органам влади (15,0%). Найменший відсоток тих, хто дотримується думки, що найбільший вплив на вирішення екологічних питань має бізнес (3,3%).

Уявлення громадян щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань. На Вашу думку, хто має найбільший вплив на вирішення екологічних питань?, % опитаних, які обрали варіант

РИС. 19

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

За статтю, віком та рівнем освіти погляди людей щодо того, хто, на їхню думку, має найбільший вплив на вирішення екологічних питань, практично не відрізняються.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи).

ТАБЛИЦЯ 14

На Вашу думку, хто має найбільший вплив на вирішення екологічних питань?, %

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Самі громадяни	29.7	30.0	34.2	27.6	27.9	31.2	30.3	30.3	34.3	26.6	31.3	29.8
Верховна Рада України (законодавча влада)	26.5	24.3	22.4	24.0	28.3	22.9	28.6	25.1	25.2	26.1	26.3	24.1
Уряд (виконавча влада)	18.0	20.3	15.9	21.0	17.3	22.2	20.8	17.2	11.6	20.1	18.6	20.5
Місцеві органи влади	14.1	15.9	15.4	17.0	14.8	15.4	10.3	16.4	18.4	17.2	14.1	14.0
Бізнес	4.5	2.4	3.0	3.4	4.3	2.4	3.0	3.6	0.0	3.0	3.3	4.1
Не знаю / важко сказати	7.3	7.1	9.1	7.0	7.4	6.0	7.0	7.4	10.5	7.0	6.3	7.5
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

За макрорегіонами, найбільшою мірою переконані, що найбільший вплив на вирішення екологічних питань мають самі громадяни, жителі центральних областей; в інших регіонах відсоток тих, хто покладає відповідальність на громадян та Верховну Раду приблизно однаковий. За типом населеного пункту, значимої різниці у відповідях на це запитання немає.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту).

ТАБЛИЦЯ 15

На Вашу думку, хто має найбільший вплив на вирішення екологічних питань?, %

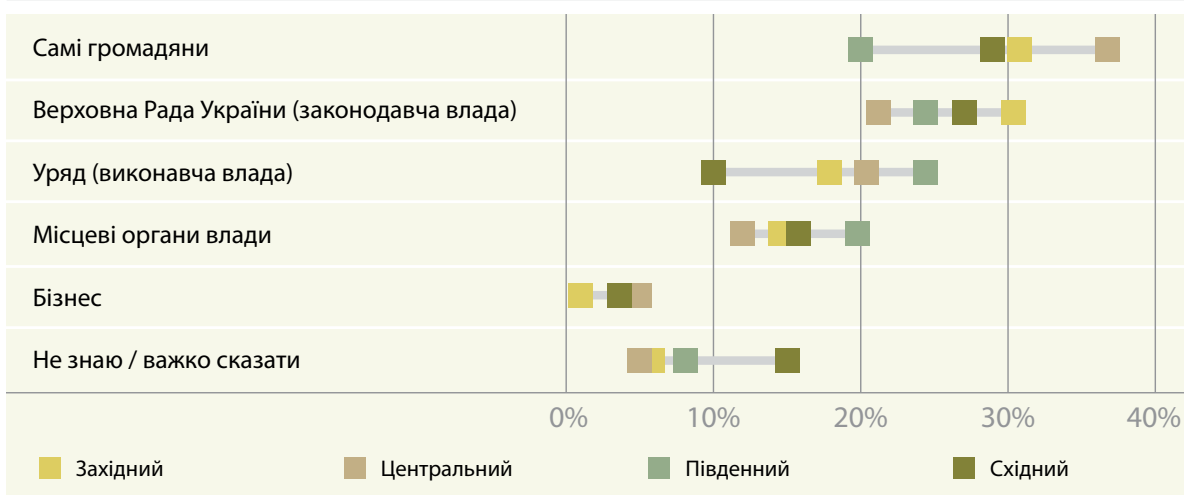
	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Самі громадяни	30.8	36.7	20.0	28.9	28.6	32.4
Верховна Рада України (законодавча влада)	30.4	21.4	24.4	26.9	24.8	26.2
Уряд (виконавча влада)	17.9	20.2	24.3	10.1	19.8	18.3

Місцеві органи влади	14.4	12.1	19.6	15.5	15.6	14.0
Бізнес	1.0	4.8	3.6	3.6	3.7	2.5
Не знаю / важко сказати	5.6	4.8	8.1	15.1	7.5	6.6
Разом	100	100	100	100	100	100

Примітка: Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо суб'єктів впливу на вирішення екологічних питань – **відмінності в залежності від регіону.**

РИС. 20

УЯВЛЕННЯ ЩОДО ОСНОВНИХ БАР'ЄРІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ З ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

На думку населення, основними причинами, чому громадяни України та бізнес не вживають заходів для покращення стану навколишнього середовища чи ощадливого використання ресурсів є відсутність штрафів (серед п'яти основних назвали 51,1% опитаних) та дієвих законів, що регулюють екологічні питання (40,3%). Близько третини вбачають причини цього у відсутності культури поведінки (33,7%), низькій поінформованості щодо екологічних проблем і ризиків в Україні (29,7%), відсутності фінансових стимулів для здійснення заходів з покращення стану довкілля (29,3%), чверть – відсутність навчальних програм, спрямованих на формування екологічної свідомості (26,8%) та відсутність можливостей для реалізації таких заходів (25,8%). Відносно рідше серед причин, чому люди не дбають про стан навколишнього середовища, респонденти називали низькі екологічні податки (17,4%) та те, що це економічно не вигідно (15,1%). Близько десятої частини (9,8%) вважають, що причиною є те, що люди та бізнес не вбачають необхідності в цьому.

Уявлення щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів. Як ви вважаєте, чому громадяни України та бізнес не вживають заходи з покращення стану навколишнього середовища, ощадливого використання ресурсів тощо?

РИС. 21

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

За статтю, різниці в уявленнях щодо причин, чому громадяни та бізнес не приділяють достатньо зусиль для покращення стану навколишнього середовища, практично немає: серед жінок вищий відсоток серед причин називали відсутність культури поведінки (цей варіант обрали 36,3% серед жінок, 30,5% серед чоловіків), але за всіма іншими альтернативами погляди чоловіків і жінок в цьому питанні збігаються (різниця – в межах статистичної похибки). Ранг причин за відповідями чоловіків та жінок однаковий.

Також думки щодо причин недостатньої уваги громадян та бізнесу до захисту навколишнього середовища дуже подібні серед представників різних вікових груп. За віком, відсутність навчальних програм дещо частіше серед причин називали люди у віці 45-64 років (30,4%), аніж молодь до 25 років (18,2%). Низькі екологічні податки найчастіше серед причин називали люди середнього віку (35-44 років, 21,9%), аніж представники інших вікових груп. На думку молодих людей (18-24 роки) відсутність можливостей для реалізації природоохоронних заходів (24,4%) за частотою згадок трохи випереджає відсутність навчальних програм (18,2%). Але в цілому принципової різниці в

уявленнях щодо основних причин недостатньої уваги до захисту і збереження стану навколишнього середовища серед людей різного віку немає.

За рівнем освіти також різниця в поглядах незначна: люди із вищою освітою трохи частіше серед причин називали відсутність штрафів (54,3%), відсутність культури відповідальної поведінки (36,9%) та економічну невідповідність природоохоронних заходів (17,5%). Ті, хто має початкову або неповну середню освіту, дещо частіше не мали визначеної думки із цього приводу (10,8%). В іншому статистично значимій різниці залежно від рівня освіти немає.

Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів (особливості в залежності від статі, вікової та освітньої групи). Як ви вважаєте, чому громадяни України та бізнес не вживають заходи з покращення стану навколишнього середовища, ощадливого використання ресурсів тощо?, % опитаних

ТАБЛИЦЯ 16

	Стать		Вікові групи						Освітні групи			
	чоловік	жінка	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Початкова або неповна середня	Повна загальна середня або початкова професійна	Середня спеціальна	Неповна вища / вища
Відсутність штрафів, адміністративної відповідальності	51.2	51.0	50.3	54.6	51.9	50.6	48.0	49.9	53.0	45.3	51.4	54.3
Відсутність дієвих законів, що регулюють екологічні питання	38.9	41.5	40.0	42.5	37.0	42.5	40.6	39.0	35.7	38.2	40.0	42.8
Відсутність культури відповідальної поведінки	30.5	36.3	32.2	35.3	31.9	31.6	34.9	35.3	28.8	28.8	34.6	36.9
Низька поінформованість/брак знань щодо екологічних проблем і ризиків в Україні	29.0	30.3	29.0	30.0	28.3	30.5	31.5	29.1	25.3	26.8	31.6	30.9
Відсутність фінансових стимулів для здійснення заходів з покращення стану довкілля	29.1	29.4	28.0	26.7	30.7	29.8	30.8	29.6	21.0	28.8	29.9	30.4
Відсутність навчальних програм, які допомогли б змінити ставлення та звички	26.2	27.3	18.2	25.8	24.1	30.1	30.6	28.8	24.1	24.6	28.5	27.1
Відсутність можливостей для реалізації заходів (інфраструктури для сортування сміття тощо)	25.3	26.1	24.4	25.4	23.8	30.3	26.8	23.7	21.1	24.6	28.2	24.9
Низькі екологічні податки	18.9	16.2	18.0	16.6	21.9	18.2	12.6	17.2	12.8	14.9	17.5	19.8
Недостатньо коштів та/або економічно невідгодно	14.5	15.6	18.7	11.9	16.9	14.5	14.9	15.5	13.9	15.3	12.5	17.5

Не вбачають у цьому необхідності	9.4	10.1	10.2	10.6	10.7	9.7	9.5	8.3	8.2	8.2	10.7	10.3
Не знаю / важко сказати	4.7	4.7	5.1	2.6	3.9	3.8	6.4	6.9	10.8	5.7	4.3	3.2

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних.

За макрорегіонами, погляди людей щодо цього питання багато в чому подібні, проте в дечому відрізняються.

Загалом, в усіх макрорегіонах жителі переконані, що основними причинами того, що громадяни та бізнес не вживають заходів для покращення стану навколишнього середовища, є відсутність штрафів (1 місце в західних, центральних, південних, 2 – в східних областях) та дієвих законів, що регулюють екологічні питання (2 місце в західних і центральних областях, 3 – в південних, 1 – на сході).

Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів (особливості в залежності від регіону та типу населеного пункту)

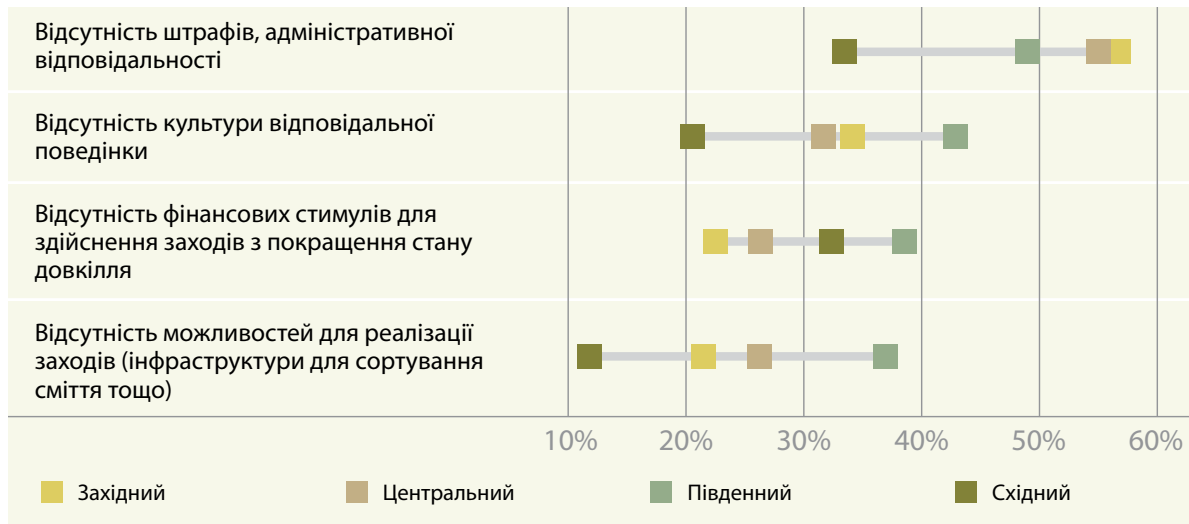
ТАБЛИЦЯ 17

	Макрорегіони				Населення	
	Західний	Центральний	Південний	Східний	Міське населення	Сільське населення
Відсутність штрафів, адміністративної відповідальності	56.3	54.9	49.2	33.5	50.1	52.9
Відсутність дієвих законів, що регулюють екологічні питання	41.2	39.0	41.5	39.8	42.0	37.0
Відсутність культури відповідальної поведінки	34.2	31.6	43.0	20.8	35.3	30.6
Низька поінформованість/брак знань щодо екологічних проблем і ризиків в Україні	22.4	31.3	34.7	31.2	31.1	27.1
Відсутність фінансових стимулів для здійснення заходів з покращення стану довкілля	22.4	26.4	39.0	32.5	31.7	24.5
Відсутність навчальних програм, які допомогли б змінити ставлення та звички	20.8	29.2	30.2	26.1	27.8	24.9
Відсутність можливостей для реалізації заходів (інфраструктури для сортування сміття тощо)	21.4	26.4	36.8	11.9	26.3	24.8
Низькі екологічні податки	16.1	21.0	14.4	16.4	18.6	15.0
Недостатньо коштів та/або економічно не вигідно	10.3	16.1	19.9	12.8	17.1	11.2
Не вбачають у цьому необхідності	10.0	7.0	12.0	12.8	10.7	8.0
Не знаю / важко сказати	5.2	3.2	2.8	11.7	4.6	5.0

Примітка: Респонденти могли обрати до 5 варіантів відповідей. Альтернативи впорядковані за зменшенням частоти обрання цього варіанту серед усіх опитаних. В дужках вказане місце (ранг) за частотою згадок в груп

Уявлення окремих категорій респондентів щодо основних бар'єрів для громадян України та бізнесу на шляху реалізації заходів з покращення стану навколишнього середовища та ощадливого використання ресурсів – **відмінності в залежності від регіону.**

РИС. 22

Разом із тим, на півдні дещо сильніше переконання, що громадяни та бізнес не вживають заходів для покращення стану навколишнього середовища через низький рівень культури (2 місце за частотою обрання серед мешканців південних областей, 3 – серед усіх опитаних), відсутність фінансових стимулів (ця причина має 4 місце за частотою обрання в південних областях, 5 – серед усіх опитаних), а також відсутність можливостей для реалізації заходів (інфраструктури для сортування сміття тощо) (5 місце в області, 7 – серед усіх опитаних).

В східних областях найбільше опитаних у якості основної причини назвали відсутність дієвих законів (перше місце за частотою обрання в східних областях, 2 – серед усіх опитаних). Також на сході відносно сильніше переконання, що громадяни та бізнес не вживають заходів для покращення стану навколишнього середовища через відсутність фінансових стимулів (3 місце в східних областях, 5 – за частотою обрання цього варіанту серед усіх опитаних).

За типом і розміром населеного пункту ранг причин практично однаковий як в містах, так і в сільській місцевості, хоча мешканці міст в середньому назвали більше причин, зокрема – трохи частіше обирали такі причини як відсутність дієвих законів (42,0% серед мешканців міст, 37,0% – в сільській місцевості), культури відповідальної поведінки (35,3% серед мешканців міст, 30,6% – в сільській місцевості), низька поінформованість щодо екологічних проблем (31,1% серед мешканців міст, 27,1% – в сільській місцевості) та ін. Тобто загалом мешканці міст та сільської місцевості мають подібні уявлення щодо причин недостатньої уваги до природоохоронної діяльності.

ТАБЛИЦІ ОДНОМІРНИХ РОЗПОДІЛІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Яким питанням, на Вашу думку, має приділятися найбільше уваги на національному рівні?

Назвіть, будь ласка, питання у порядку важливості: перше за важливістю, друге за важливістю, третє і до 12 за важливістю.

	1-ше місце за важливістю
Підвищення соціальних стандартів, вдосконалення системи соціального захисту	31,3%
Боротьба з корупцією	19,0%
Зменшення безробіття	16,5%
Охорона здоров'я, підвищення якості медичного обслуговування	14,5%
Підтримка малого і середнього бізнесу	4,4%
Підвищення обороноздатності	4,2%
Покращення якості освіти, розвиток науки та інновацій	3,7%
Боротьба зі злочинністю	2,8%
Вирішення екологічних проблем, охорона довкілля	1,1%
Забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок	1,0%
Підвищення ефективності споживання енергоресурсів в Україні	0,8%
Зміцнення енергетичної безпеки	0,7%

	Середнє значення
Охорона здоров'я, підвищення якості медичного обслуговування	3.912
Підвищення соціальних стандартів, вдосконалення системи соціального захисту	3.918
Боротьба з корупцією	4.018
Зменшення безробіття	4.741
Покращення якості освіти, розвиток науки та інновацій	5.975
Боротьба зі злочинністю	6.074
Підтримка малого і середнього бізнесу	6.901
Підвищення обороноздатності	6.988
Вирішення екологічних проблем, охорона довкілля	7.492
Підвищення ефективності споживання енергоресурсів в Україні	8.200
Зміцнення енергетичної безпеки	9.306
Забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок	10.473

2. На Вашу думку, чи достатньо влада робить для вирішення екологічних проблем та охорони довкілля?

Так, достатньо	5.7%
Ні, не достатньо	82.7%
Не знаю / важко сказати	11.6%

3. З яким із цих тверджень Ви найбільше згодні?

Захист навколишнього середовища повинен забезпечуватися, незважаючи на можливе уповільнення економічного розвитку	23.5%
Економічне зростання має забезпечуватися, незважаючи на можливе погіршення екологічної ситуації	18.4%
Захисту навколишнього середовища і економічному зростанню треба надавати однакового значення	49.6%
Не знаю / важко сказати	8.5%

4. На Вашу думку, що держава повинна у першу чергу робити для захисту довкілля?

До п'яти варіантів відповіді.

Виділяти більше державних коштів на підтримку відновлювальних джерел енергії та енергоефективності	43.1%
Вести активне інформування про стан довкілля та екологічні ризики	30.9%
Запровадити обов'язкову екологічну освіту з раннього віку	30.4%
Підвищувати обізнаність громадян стосовно того, як вони особисто можуть долучитися до захисту довкілля	34.8%
Підвищити адміністративну відповідальність громадян за шкоду довкіллю	38.0%
Стимулювати (в т.ч. фінансово) відповідальну поведінку населення (наприклад, використання енергоефективних пристроїв, економне споживання ресурсів, сортування сміття тощо)	34.3%
Підвищити екологічні податки	11.3%
Встановити жорсткіші стандарти для бізнесу та промисловості стосовно забруднення і викидів	29.0%
Підвищити штрафи та адміністративну відповідальність бізнесу за порушення екологічних стандартів	22.5%
Надавати фінансові стимули підприємствам, які покращують свої екологічні показники (наприклад, запроваджують заходи енергоефективності, зменшують вплив виробництва на екологію тощо)	16.2%
Не знаю / важко сказати	5.5%

5. Які екологічні проблеми Вас найбільше турбують? До п'яти варіантів відповіді

Забруднення водойм, неякісна питна вода	59.9%
Забруднення повітря	51.6%
Деградація ґрунтів, опустелювання, втрата врожайності	30.6%
Вирубка лісів	59.1%
Вичерпання природних ресурсів	18.9%
Зміна клімату, аномальні (нетипові) погодні умови та явища (повені, шторми, смерчі та інші природні катаклізми)	21.8%
Знищення озонового шару	13.1%
Скорочення біорізноманіття (зникнення / вимирання видів)	10.3%
Забруднення довкілля побутовими відходами, стихійні звалища	47.8%
Забруднення територій промисловими відходами	34.2%
Мене не турбують екологічні проблеми	1.8%
Не знаю / важко сказати	2.1%

6. Чи є наявність чітких положень щодо питань охорони довкілля та сталої енергетики в програмах політичних партій або кандидатів визначальною для Вас при голосуванні?

Точно так	16.7%
Скоріше так	29.8%
Скоріше ні	17.8%
Точно ні	13.1%
Не знаю / важко сказати	22.5%

7. Що з цього Ви вже робите з екологічних міркувань або готові почати робити найближчі півроку? Можливо декілька варіантів відповіді

Сортуєте відходи та віддаєте їх на переробку спеціалізованим організаціям	38.2%
Частіше використовуєте громадський транспорт/велосипед замість приватного авто/таксі	22.7%
Надаєте перевагу товарам з екологічним маркуванням	14.5%
Зменшуєте використання одноразового пластику (пакети, пластикова упаковка тощо)	24.4%
Споживаєте більше локальних або самостійно вирощених продуктів	20.4%
Використовуєте менше води для побутових потреб	14.2%
Зменшили споживання електроенергії та газу	26.9%
Встановили альтернативні джерела енергії (наприклад, сонячну панель)	3.1%
Покращили енергоефективність житла (утеплення стін / даху / підвалу, заміна вікон, приладів освітлення на енергоефективні, встановлення автономного опалення та / або лічильників теплової енергії тощо)	19.4%
Жодного з перерахованого	17.4%
Не знаю / важко сказати	3.4%

8. На Вашу думку, хто має найбільший вплив на вирішення екологічних питань?

8.1. На вашу думку, хто займає перше місце за впливом на вирішення екологічних питань?

8.2. На вашу думку, хто займає друге місце за впливом на вирішення екологічних питань?

8.3. На вашу думку, хто займає третє місце за впливом на вирішення екологічних питань?

	8.1.	8.2.	8.3.
Верховна Рада України (законодавча влада)	25.3%	20.4%	15.5%
Уряд (виконавча влада)	19.3%	29.1%	18.9%
Самі громадяни	29.9%	21.1%	20.2%
Бізнес	3.3%	9.1%	16.8%
Місцеві органи влади	15.0%	18.8%	26.5%
Не знаю / важко сказати	7.2%	1.6%	2.0%

9. Як ви вважаєте, чому громадяни України та бізнес не вживають заходи з покращення стану навколишнього середовища, ощадливого використання ресурсів тощо?

До п'яти варіантів відповіді

Відсутність штрафів, адміністративної відповідальності	51.1%
Відсутність дієвих законів, що регулюють екологічні питання	40.3%
Низькі екологічні податки	17.4%
Низька поінформованість / брак знань щодо екологічних проблем і ризиків в Україні	29.7%
Відсутність навчальних програм, які допомогли б змінити ставлення та звички	26.8%
Відсутність культури відповідальної поведінки	33.7%
Відсутність можливостей для реалізації заходів (інфраструктури для сортування сміття тощо)	25.8%
Відсутність фінансових стимулів для здійснення заходів з покращення стану довкілля	29.3%
Недостатньо коштів та/або економічно не вигідно	15.1%
Не вбачають у цьому необхідності	9.8%
Не знаю / важко сказати	4.7%

